

Uchwała Nr XLVII/235/2014..
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 30 maja 2014r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Miasta i Gminy Wąchock.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym / tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm./ oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej /tj.: Dz. U. z 2013r. poz. 182 późn. zm./ Rada Miejska w Wąchocku uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Wąchock, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wąchock.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgy inż. Robert Janus

Uzasadnienie

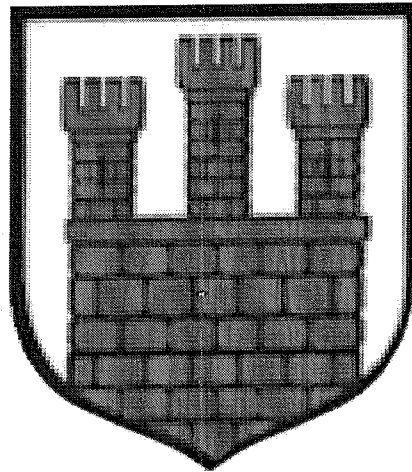
Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku w art.17 ust.1, pkt.1 wprowadza jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym ~~opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych~~, ze szczególnym uwzględnieniem problemów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Opracowana strategia, stanie się instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji w najbliższym okresie i odległej perspektywie, w szczególności ułatwi dostęp do funduszy pozabudżetowych. Działania zaplanowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Wąchock pozwolą wsparciem osoby i rodziny na różnym etapie ich kryzysu rodzinnego, społecznego oraz mogą skuteczniej prowadzić do zatrzymania osoby w naturalnym środowisku zamieszkania poprzez świadczenie różnorodnych usług socjalnych, stworzenie możliwości zarobkowania i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, udział w rozwiązywaniu problemów rodzinnych i społecznych, poprawę standardu życia osób i rodzin o niskich zasobach materialnych.

Strategia ma charakter elastyczny, w trakcie jej realizacji wprowadzane będą zmiany oraz pojawiać się będą nowe cele – istotne w rozwiązywaniu problemów społecznych. Proces zmian w strategii jest jak najbardziej pożądany, bowiem stanie się niejako miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr inż. Robert Janus

**Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych
Miasta i Gminy Wąchock**

na lata

2014 - 2020

Luty-Maj 2014

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	5
2.2. Podstawy prawne w zakresie pomocy społecznej	12
3. Charakterystyka Miasta i Gminy Wąchock	18
3.1. Położenie administracyjne	18
3.2. Walory turystyczno-krajobrazowe	19
3.3. Sytuacja demograficzna	25
3.4. Sytuacja gospodarcza	28
3.5. Infrastruktura społeczna	29
3.5.1. Pomoc społeczna	29
3.5.2. Edukacja	31
3.5.3. Kultura	34
3.5.4. Biblioteka	37
3.5.5. Policja	38
3.5.6. Służba zdrowia	39
3.5.7. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	41
3.5.8. Działalność organizacji społecznych i aktywność mieszkańców	48
4. Diagnoza i analiza problemów społecznych	53
4.1. Bezrobocie	53
4.2. Ubóstwo	54
4.3. Alkoholizm	55
4.4. Niepełnosprawność	56
4.5. Narkomania	57
4.6. Przestępczość, w tym przemoc w rodzinie	58
4.7. Inne problemy społeczne	61
5. Analiza SWOT	63
6. Misja i wizja Miasta i Gminy Wąchock w sferze społecznej	67
7. Cele strategiczne i kierunki działań	69
8. Finansowanie działań	87
9. Komunikacja społeczna i promocja	97
10. Monitoring Strategii	98
11. Spis zdjęć	99
12. Spis tabel	100

1. Wstęp

Od 12 marca 2004 r. w Polsce obowiązuje Ustawa o pomocy społecznej, która reguluje sprawy związane z zadaniami z zakresu polityki socjalnej.

W myśl art. 17 ust. 1 w/w ustawy samorządy lokalne mają obowiązek: „opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Miasto i Gmina Wąchock – realizując zapisy ustawy przyjęła w roku 2005 „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąchock na lata 2005-2013”. Strategia zawierała diagnozę stanu obecnego gminy oraz definiowała cele i kierunki działań na najbliższe lata. Wejście w życie nowych programów pomocowych, ukierunkowanych na wsparcie sfery społecznej powoduje konieczność aktualizacji „Strategii”. Uchwalony w 2005 r. dokument stanowi bazę i podstawę prac nad niniejszym opracowaniem. Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych musi być zgodna z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju oraz innymi dokumentami strategicznymi gminy, kształtować aktywny model polityki społecznej w gminie (współpraca wszystkich instytucji rządowych, samorządowych, pozarządowych oraz przedstawicieli biznesu), zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego. Ponadto, musi być zgodna z założeniami polityki społecznej Unii Europejskiej w zakresie:

- zapewnienia wszystkim dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług,
- zapobiegania ryzyku „wykluczenia”,
- pomocy dla osób najbardziej narażonych na „wykluczenie” (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacji organizacji ze sfery polityki gospodarczej i społecznej.

W ramach prac nad aktualizacją „Strategii” została przeprowadzona diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (uzyskane w toku bieżącej jego działalności), Urzędu Miasta i Gminy, Powiatowego lub Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz instytucji i organizacji współpracujących z MGOPS. Jednocześnie zostały określone kierunki strategicznych działań odniesionych do rzeczywistych problemów społeczności lokalnej (m.in. bezrobocia i problemów z zatrudnieniem, pomocy na rzecz osób dotkniętych

problemem alkoholowym, osób niepełnosprawnych, starszych, rodzin i dzieci z problemami opiekuńczo-wychowawczymi itd.).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąchock jest dokumentem planistycznym, wyznaczające główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniego poziomu życia. Stworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów realizujących zadania w zakresie: polityki społecznej, oświaty i wychowania, ochrony zdrowia, kultury i rekreacji, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia społecznego zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań.

Niniejsza Strategia jest podstawą do podejmowania długofalowych, zintegrowanych działań rozwojowych w sferze społecznej oraz wdrożenia rozwiązań w postaci programów lokalnych mających na uwadze realizację celów zawartych w Strategii.

2. Proces tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Myślą przewodnią Strategii jest włączenie w proces tworzenia jak najszerszego spektrum przedstawicieli lokalnej społeczności. Działania zawarte w dokumencie są koncentracją pomysłów wypracowanych podczas spotkań z przedstawicielami Urzędu Miasta i Gminy Wąchock, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół z terenu gminy, policji i innych podmiotów zaangażowanych w przygotowanie niniejszego dokumentu.

Podczas prac nad Strategią zastosowano **technikę „brainstorm”** (burza mózgów), która stanowi metodę generowania pomysłów i innowacji. Dzięki zróżnicowaniu osób uczestniczących w spotkaniach możliwe stało się pełne przedstawienie problemów i możliwości stworzenia strategii ich rozwiązania. Technika spisywania pomysłów oraz problemów pozwoliła na wytworzenie poczucia ich rzeczywistego istnienia oraz umożliwiła ich pełne zdefiniowanie, określenie przyczyn z czego one wynikają.

Kolejnym instrumentem, który zastosowano w celu zebrania potrzebnych informacji do opracowania Strategii była **analiza strategiczna SWOT**. Metoda ta pozwala na wygenerowanie i wskazanie szans rozwoju i zagrożeń hamujących rozwój gminy w sferze społecznej. Analiza zasobów ma doprowadzić do wygenerowania mocnych i słabych stron gminy co w rezultacie pozwala skupić się na obszarach największej aktywności mieszkańców. Pozostałymi metodami, które wykorzystano do zgromadzenia informacji potrzebnych do opracowania Strategii były:

- badania literaturowe,
- badania dostępnych danych statystycznych,
- prezentacje za pomocą flipczartów i rzutników multimedialnych,
- analizy eksperckie.

Proces tworzenia Strategii na lata 2014-2020

1. Powołanie zespołu ds. opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wąchock w następującym składzie:

- 1) Rafał Graczkowski – koordynator zespołu
- 2) Teresa Jurkiewicz – członek zespołu - kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąchocku przewodnicząca Zespołu,

- 3) Anna Gembska – członek zespołu -podinspektor ds. Oświaty, Kultury i Promocji Gminy Urzędu Miasta i Gminy w Wąchocku ,
- 4) Katarzyna Kowalczyk – członek zespołu -podinspektor ds. Ewidencji działalności Gospodarczej w Urzędzie Miasta i Gminy w Wąchocku ,
- 5) Anna Gębura – członek zespołu - inspektor ds. Ochrony Środowiska w Urzędzie Miasta i Gminy w Wąchocku,
- 6) Dorota Wiśnios – członek zespołu - zastępca kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Wąchocku

2. Cykl spotkań z członkami zespołu ds. opracowania Gminnej Strategii rozwiązywania Problemów Społecznych w Wąchocku oraz z udziałem zaproszonych przedstawicieli reprezentujących różne grupy społeczne i instytucje z terenu Miasta i Gminy Wąchock.

- omówienie najważniejszych elementów składowych dokumentu,
- dyskusja na temat aktualnego stanu, identyfikacja i omówienie problemów, wskazanie ich przyczyn, dyskusja na temat sposobu ich rozwiązania,
- analiza problemów społecznych, opracowanie najważniejszych celów oraz wskazanie kierunków działań jakie należy podjąć dla rozwiązania bądź złagodzenia problemów.

3. Prace nad Strategią.

- umieszczenie uwag ze spotkań zespołu,
- opracowanie Strategii,
- konsultacje projektu Strategii.

4. Przesłanie projektu Strategii do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach.

Gmina Wąchock była zobowiązana wystąpić z wnioskiem o wydanie opinii w trybie przepisów art. 46, art. 48 i art. 57 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach w sprawie konieczności/lub jej braku sporządzania Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w stosunku do „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Wąchock na lata 2014-2020”.

5. Prezentacja Strategii na Sesji Rady Miejskiej w Wąchocku

- prezentacja opracowania,
- podjęcie uchwały przez Radę.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest skonsolidowaną analizą potrzeb, problemów, jak również możliwości i atutów Miasta i Gminy Wąchock w sferze społecznej, wskazanych przez przedstawicieli instytucji zaangażowanych w opracowanie Strategii. Ponadto ma ona charakter otwarty co daje możliwość jej aktualizacji w przyszłości.

2.1. Spotkania konsultacyjne

18 lutego 2014 r. zorganizowano w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej spotkanie organizacyjne, w którym uczestniczyli:

- Teresa Jurkiewicz
- Katarzyna Kowalczyk
- Anna Gembska
- Dorota Wiśnios
- Anna Gębura
- Michał Czaja
- Rafał Graczkowski.

Podczas spotkania omówiono zakres obowiązków i harmonogram prac dotyczących Strategii.

26 lutego 2014 r. w Ośrodku Kultury w Wąchocku odbyło się drugie spotkanie zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W spotkaniu udział wzięli:

- Teresa Jurkiewicz
- Dorota Wiśnios
- Anna Gębura
- Katarzyna Kowalczyk
- Anna Gembska
- Bożena Kucharczyk
- Bożena Pońska
- Rafał Graczkowski.

Zdjęcie 1: spotkanie Zespołu ds. opracowania GSRP w Wąchocku – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 2: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Spotkanie poświęcone było zidentyfikowaniu i omówieniu problemów społecznych występujących na terenie Miasta i Gminy Wąchock. Zespół wskazał następujące problemy:

1. Bezrobocie/ brak miejsc pracy
2. Alkoholizm
3. Drobną przestępczość, brak poczucia bezpieczeństwa

4. Mały przyrost naturalny
5. Młodzież ucieka do większych miast
6. Starzenie się społeczeństwa i problemy z tego wynikające
7. Mała przedsiębiorczość mieszkańców
8. Postawa roszczeniowa
9. Utrudniony dostęp do ochrony zdrowia
10. Brak programów profilaktycznych
11. Brak psychologa, pomocy dla alkoholików bezpośrednio w gminie
12. Mała aktywność mieszkańców
13. Niepełnosprawność
14. Ubóstwo

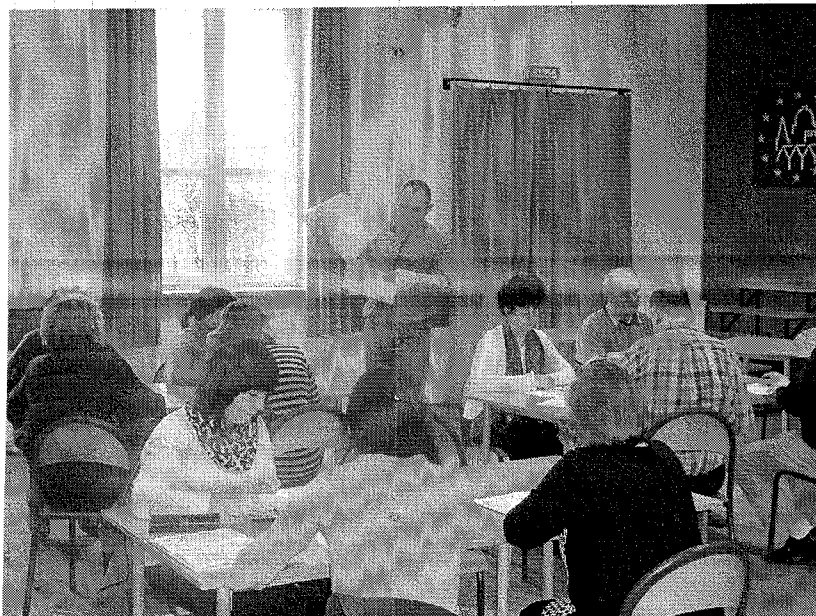
Zdjęcie 3: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Wskazano także potencjalne kierunki działań mających na celu rozwiązanie bądź złagodzenie w/w problemów oraz instytucje, które mogą być zainteresowane ich zniwelowaniem.

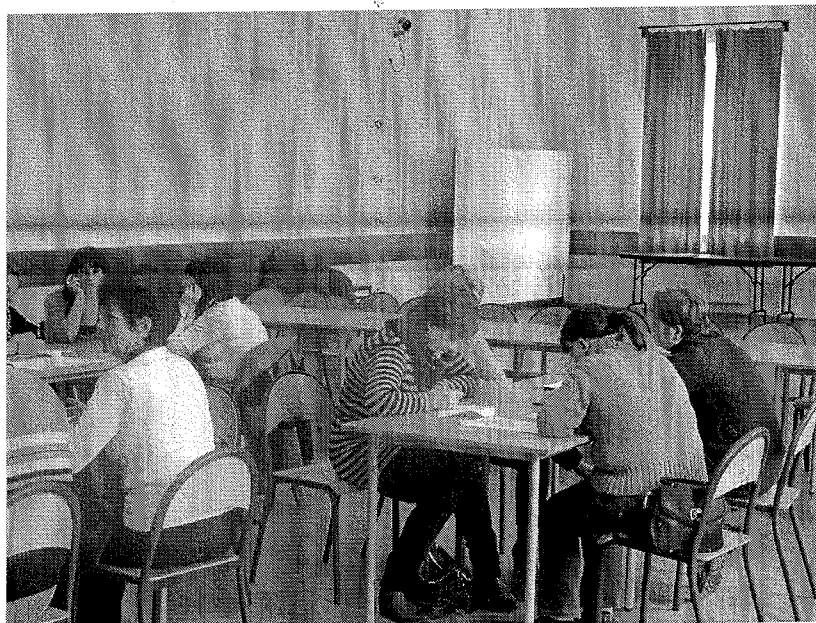
25 marca 2014 roku także w Ośrodku Kultury w Wąchocku odbyło się trzecie spotkanie zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Na spotkanie zostali zaproszeni przedstawiciele różnych środowisk. W spotkaniu udział wzięli:

- Teresa Jurkiewicz (członek zespołu)
- Anna Gębura (członek zespołu)

- Dorota Wiśnios (członek zespołu)
- Tadeusz Mazurkiewicz (radny)
- Kazimierz Winiarczyk (radny)
- Marian Suszał (dyrektor MGOK)
- Włodzimierz Derlatka (sołtys Węglowa)
- Bożena Pońska (pracownik socjalny)
- Małgorzata Nowak (pracownik socjalny)
- Joanna Krakowiak (referent MGOPS)
- Elżbieta Błach (Przewodnicząca Zarządu Osiedla Północ oraz przedstawicielka Fundacji Obiekt Zabytkowy Opactwo Cystersów w Wąchocku)
- Teresa Rymarczyk (Gminne Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych)
- Zdzisław Przygoda (Stowarzyszenie Wielka Nasza Wieś)
- Michał Czaja (SZOZ Wąchock)
- Izabela Adamczyk (pedagog SP Wielka Wieś)
- Ewa Phusa (pedagog Gimnazjum w Wąchocku)
- Karina Piotrowska-Niewczas (pedagog SP Parszów)

Zdjęcie 4: Spotkanie 3 dot. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Wąchocku – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

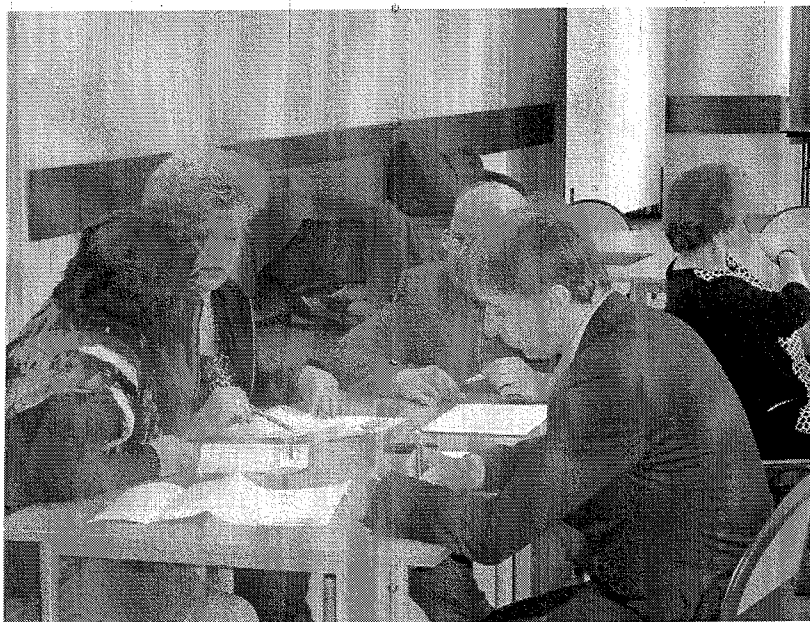

Zdjęcie 5: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE spółka z o.o.

Zdjęcie 6: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE spółka z o.o.

Uczestnicy spotkania zostali podzieleni na kilka grup, których zadaniem było wskazanie zaproponowanie działań mających na celu rozwiązanie i zminimalizowanie problemu.

Zdjęcie 7: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE spółka z o.o.

Dodatkowo wskazali instytucje lub osoby, które powinny zaangażować się w rozwiązanie występujących problemów. Dzięki zaangażowaniu uczestników udało się skonkretyzować z czym gmina ma największy problem i co przyczyniłoby się do poprawy aktualnej sytuacji.

2.2. Podstawy prawne w zakresie pomocy społecznej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej przyznaje prawo obywatelom polskim do zabezpieczenia społecznego. Przysługuje ono między innymi osobom pozostającym bez pracy nie z własnej woli, nieposiadającym innych środków utrzymania i realizowane jest przez ubezpieczenia społeczne, zaopatrzenie społeczne oraz pomoc społeczną, która jest ostatnią możliwością przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych. Podstawą prawną udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych jest Ustawa z dn. 12.03.2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013r. poz. 182 z późn. zm.), która określa ona warunki prawne i organizacje systemu pomocy społecznej w tym:

1. zadania w zakresie pomocy społecznej;
2. rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
3. organizacje pomocy społecznej;
4. zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Według ustawy **pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.**

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ustawa wymienia również przypadki, w jakich udziela się pomocy społecznej, w szczególności z powodu:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
10. (uchylony);
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
13. alkoholizmu lub narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ustawa z dn. 28.11.2003 o świadczeniach rodzinnych

Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2013 poz. 1456 z późn. zm) tworzy odrębny od systemu pomocy społecznej system pozaubezpieczeniowych świadczeń mających na celu wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Ustawa zawiera katalog świadczeń rodzinnych oraz katalog podmiotów przyznających i wypłacających świadczenia rodzinne. Ustawa wprowadziła od 1 maja 2004r. następujące rodzaje świadczeń:

- rodzinnych: zasiłek rodzinny jako podstawowe świadczenie, dodatki do zasiłku rodzinnego
z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- opiekuńczych obejmujących: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne.

Wprowadza ona także docelowo jeden organ właściwy w tym zakresie tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne lub je otrzymującej.

Ustawa z dn. 19.08.1994 o ochronie zdrowia psychicznego

Według ustawy (Dz. U. 2011 nr 231 poz. 1375) ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorzady zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. W świetle ustawy ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

1. promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
2. zapewnianiu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
3. kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji.

Ustawa z dn. 24.04.2003 o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Jest ważnym aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce.

Obszary, które reguluje ustawa to:

- prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego),

- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego),
- nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego,
- wolontariat.

Ustawa z dn. 26.10.1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Rozwiązywanie problemów alkoholowych zakłada, iż większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowana na poziomie samorządów gmin, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Ustawodawca w art. 41 ust 1 stanowi: „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań gminy”.

Ustawa z dn. 21.06.2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy

Ustawa reguluje zasady i formy ochrony praw lokatorów oraz zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy. Tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych Gminy, która na zasadach i warunkach przewidzianych w ustawie, zapewnia lokale socjalne i lokale zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach. Ustawa przewiduje, że eksmisja w niektórych kategoriach byłych najemców możliwa jest tylko wtedy, gdy zapewni się im lokal socjalny. Pomieszczenie spełnia kryteria lokalu socjalnego, jeżeli nadaje się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, a powierzchnia pokoi przypadająca na członków gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m² (w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może mieć obniżony standard). Sąd orzeka o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego bądź o braku takiego uprawnienia, przy czym obowiązek zapewnienia lokalu socjalnego należy do Gminy. Najczęstszymi powodami wypowiedzenia umowy najmu są zaległości czynszowe lub patologiczne zachowanie lokatora (zakłócanie porządku publicznego, przemoc w rodzinie itp.).

Ustawa o wspieranie rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013, poz. 866 z późn. zm.)

Z dniem 01.01.2012 weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Podstawowym celem ustawy jest kompleksowe uregulowanie problematyki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej nad dziećmi pozbawionymi prawidłowej opieki rodzicielskiej. Ustawa ma za zadanie wzmocnić wsparcie dysfunkcyjnej rodziny biologicznej dziecka, a w przyszłości ograniczyć liczbę dzieci objętych pieczą zastępczą.

Zadania Gminy to:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Ustawa wprowadza nowe instytucje wsparcia rodziny na poziomie gminy tj. asystenta rodziny i rodziny wspierającej.

Asystent rodziny

Celem pracy asystenta rodziny jest poprawa sytuacji życiowej rodzin objętych usługą, w tym w szczególności stworzenie optymalnych warunków służących wychowywaniu dzieci i pokonywaniu bieżących problemów rodziny, nabycie i doskonalenie umiejętności społecznych rodziców i zwiększenie kompetencji rodzicielskich. Asystent pracuje z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub innym miejscu uzgodnionym z rodziną.

Zgodnie z założeniami działania asystenta rodziny skupione są między innymi na:

- wspieraniu rodziny w pokonywaniu trudności i barier,
- pomocy w uzyskaniu poprawy sytuacji w różnych obszarach funkcjonowania społecznego,
- wdrożeniu prawidłowych postaw życiowych, rodzicielskich wszystkich członków rodziny, a przede wszystkim odbudowaniu więzi i relacji rodzinnych.

Asystent ułatwi rodzicom wypełnianie ról społecznych, aby doprowadzić do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej i nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną

w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, pracownik socjalny przeprowadzający wywiad środowiskowy wnioskuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 20.

Rodzina wspierająca:

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- 1) opiece i wychowaniu dziecka;
- 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

Rodzinę wspierającą ustanawia burmistrz właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą burmistrz zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy. Wójt/Burmistrz może upoważnić kierownika ośrodka pomocy społecznej do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania umów. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i jej aktywnym udziałem.

3. Charakterystyka Miasta i Gminy Wąchock

3.1. Położenie administracyjne

Gmina Wąchock wchodzi w skład powiatu starachowickiego, będącego składową województwa świętokrzyskiego. Gmina zlokalizowana jest w jego północno – wschodniej części. Siedzibą władz administracyjnych gminy i głównym ośrodkiem jej życia kulturalnego jest miasto Wąchock oddalone od Kielc o około 50 km, od Skarżyska – Kamiennej o 12 km, a od Starachowic zaledwie o 6 km. Ponadto w skład gminy wchodzi 5 sołectw:

- Marcinków,
- Parszów,
- Rataje,
- Węglów,
- Wielka Wieś.

Miasto i gmina zajmuje 8 182 ha (z tego miasto 1601 ha) i stanowi to 15,5 % powierzchni Powiatu Starachowickiego.¹

Teren gminy zamieszkuje ponad 7 tys. osób w tym miasto 2823 osoby. Użytki rolne zajmują ok. 26 % powierzchni gminy, lasy i grunty leśne – ponad 66 % powierzchni gminy.² Miasto i Gmina Wąchock znajduje się (wg IUNG Puławy 1984) w obrębie regionu starachowicko – ostrowieckiego – gdzie wyróżnia się następujące typy gleb:

- w obszarze doliny rzeki Kamiennej – przewaga gleb napływowych typu mady, oraz gleby hydrogeniczne: mułowo-torfowe, torfowo-mułowe, gleby torfowisk niskich i gleby murszowate,
- na obszarze denudacyjny, na którym występują gleby brunatne kwaśne, oraz gleby biellicowe.³

W gruntach ornych dominują kompleksy zbożowy pastewny, mocny i słaby oraz żytni słaby. Nie są to gleby nadające się do specjalistycznej, wysokotowarowej produkcji rolnej.⁴

Największy wpływ na przemysł i gospodarkę w gminie Wąchock mają podmioty produkcyjno – handlowo - usługowe.

¹ <http://wachock.pl/s,25,Polozenie.html>

² POŚ s.8

³ POŚ s.36

⁴ POŚ s.37

3.2. Walory turystyczno-krajobrazowe

Gmina leży w malowniczym krajobrazie górnego biegu rzeki Kamiennej. Dolina rzeczna rozdziela: jurajskie utwory Przedgórze Iłżeckiego, pokryte lasami iłżeckimi i triasowe pokłady południowo-wschodniej części Płaskowzgórza Suchedniowskiego, porośnięte lasami siekierzyńskimi wchodzącymi w skład Puszczy Świętokrzyskiej. Dolina rzeki Kamiennej, której część znajduje się na terenie miasta jest północną granicą Sieradowickiego Parku Krajobrazowego.⁵

Sieradowicki Park Krajobrazowy

Park utworzony został 10 czerwca 1988 r., jego powierzchnia wynosi 12106 ha, natomiast powierzchnia otuliny to 16236 ha. Prawie 85% powierzchni parku to obszary leśne o zróżnicowanym drzewostanie, dominują lasy mieszane ze stanowiskami jodły i modrzewia europejskiego. W runie leśnym wyróżniono 57 gatunków roślin chronionych, z których ponad czterdzieści podlega ochronie ścisłej.

Spośród zwierząt występują tu dziki, sarny i jelenie, nietoperze, łasice i gronostaje, kilka rzadkich gatunków ptaków. m.in. bocian biały i czarny, myszołów zwyczajny, zimorodek, dudek, słonka i cietrzew. Występują dość licznie płazy – żaba, rzekotka drzewna, ropucha oraz gady – jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata.

Na terenie parku znajdują się trzy rezerваты przyrody, są to Wykus, Góra Sieradowska i Kamień Michniowski, a także ponad dwadzieścia pomników przyrody, obiektów geologicznych i użytków ekologicznych, m.in. profil plejstocénskich osadów w wąwozie lessowym Rocław pod Wąchockiem, polodowcowy głaz narzutowy w okolicach Siekierna oraz ostańce skalne Cygańska Kapa i Biały Kamień w leśnictwie Węglów.⁶

Sieradowicki Obszar Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu stanowiący otulinę Sieradowickiego Parku Krajobrazowego to głównie tereny rolnicze i zurbanizowane. Wśród gruntów rolniczych przeważają użytki rolne, które stanowią 79% powierzchni. Lasy zajmują tylko 10,5% obszaru otuliny. Tereny leśne charakteryzują się jednak znacznym zróżnicowaniem siedlisk, składu gatunkowego drzewostanów oraz ich struktury wiekowej.

⁵ <http://wachock.pl/s,25,Polozenie.html>

⁶ http://pl.wikipedia.org/wiki/Sieradowicki_Park_Krajobrazowy

Na całym obszarze otuliny spotyka się wiele zabytkowych obiektów świadczących o wielkim bogactwie dziedzictwa kulturowego, od czasów prehistorycznych poczynając aż po dzień dzisiejszy.⁷

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej

Tereny Obszaru rozciągają się wzdłuż doliny rzeki Kamiennej i jednego z jej prawobrzeżnych dopływów-Kamionki. Ze względu na występujące rudy żelaza i urodzajne gleby brunatne rozwinięte na lessach opatowskich, dolina Kamiennej i położone wzdłuż niej tereny zostały już bardzo dawno zasiedlone i intensywnie zagospodarowane rolniczo, a następnie przemysłowo. Pomimo to zachowało się tutaj bardzo wiele wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Szczególnie atrakcyjna jest tutaj szata roślinna, zróżnicowana i bogata ze względu na bardzo urozmaicone siedliska uwarunkowane zmiennym podłożem, rzeźbą terenu, stosunkami wodnymi, a także silnym wpływem działalności człowieka. Do najbardziej wartościowych osobliwości florystycznych należą murawy i zarośla kserotermiczne.⁸

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk (SOO) PLH 260019 – Dolina Kamiennej

Dolina Kamiennej znajduje się w obrębie mezoregionu. Przedgórze Iłżeckie. Ostoję stanowi rozległa dolina Kamiennej, która jest klasyczną równiną denudacyjną, której wysokości absolutne rzadko przekraczają 200 m. Od Ćmielowa Kamienna wykorzystuje zagłębienie uskoku i płynie w kierunku północnym. Na tym odcinku tworzy ona dwa malownicze przełomy, jeden w Podgrodziu, a drugi w Bałtowie. Dla tego fragmentu charakterystyczne są strome lessowe lub wapienne krawędzie urozmaicone przez liczne odsłonięcia skał wapiennych, wąwozy, jaskinie lub jary. Obszar zbudowany jest z skał wapiennych stanowiących obrzeże mezozoiczne Gór Świętokrzyskich, z utworów środkowej i górnej jury oraz skał kredowych, cechuje się znacznymi wyniosłościami, schodzącymi stromymi krawędziami w dolinę rzeki. Dolina ma w większości rozległą równinę zalewową z licznymi śladami porzuconych meandrów oraz jedną terasę zalewową. W starorzeczu Kamiennej znajdują się liczne wywierzyska - źródła obfite w wodę powstające w skałach wapiennych. Towarzyszą jej liczne starorzecza, zastoiska, oraz ujścia mniejszych odpływów. W dolinie dominują rozległe ekstensywnie użytkowane łąki o zmiennym uwilgotnieniu,

⁷ http://www.suchedniow.radom.lasy.gov.pl/obszary-chronionego-krajobrazu#.U2i0Pfl_vUU

⁸ http://ine.eko.org.pl/index_areas.php?rek=653

a także łągi, zarośla wierzbowe, trafiają się także torfowiska niskie. Krawędzie i zbocza doliny zajęte są przez dobrze wykształcone murawy kserotermiczne. Od północnego przełomu Kamienna skręca w kierunku północnym i wpada do Wisły. Obszar dodatkowo urozmaicają wydmy i liczne leje krasowe. Łączna powierzchnia tego obszaru wynosi 2731,88 ha.

Obszar stanowi ważny korytarz ekologiczny o randze krajowej. Ogółem stwierdzono tu występowanie 13 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących łącznie ponad 42 % obszaru. Do najcenniejszych należą murawy kserotermiczne, łąki o różnym stopniu uwilgotnienia, grądy oraz starorzecza. Na różnego typu murawach kserotermicznych występuje wiele rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków, np. turzyca stopowata, ostnica powabna, ostnica Jana, kosaciec bezlistny Iris. Stwierdzono występowanie jednego gatunku - obuwik pospolity z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej. Ostoja posiada także znaczne walory krajobrazowe, zwłaszcza w odcinkach przełomowych doliny Kamiennej z licznymi odsłonięciami skalnymi, jaskiniami oraz głębokimi wąwozami.

Region ten posiada silnie zróżnicowaną i bogatą roślinność. Związane jest to z dużym urozmaiceniem podłoża skalnego, rzeźby, gleb, a także działalnością ludzką. Na siedliskach oligotroficznych, piaszczysto-ilastych dominują świeże bory sosnowe i bory mieszane. Na glebach lessowych, zwłaszcza na zboczach doliny Kamiennej zachowały się fragmentarycznie żyzne grądowe lasy liściaste z rzadkimi i prawnie chronionymi roślinami takimi jak: tojad mołdawski, tojad dzióbaty, ułudka leśna, groszek wschodniokarpacki. Dużą wartość przyrodniczą przedstawiają rezerwaty leśne Modrzewie, Ulów, Lisiny Bodzechowskie.

Ostoja jest niezbędna dla ochrony siedlisk zwłaszcza: dobrze zachowanych w skali kraju muraw kserotermicznych, w tym szczególnie naskalnych oraz ostnicowych, z wieloma cennymi i zagrożonymi gatunkami oraz zbiorowisk grądowych z rzadkimi gatunkami oraz niewielkich fragmentów łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych. Atrakcyjność obszaru podnosi zdecydowanie fakt, iż występuje tu jedna z najliczniejszych i dosyć stabilnych w Polsce populacji gatunku naturalnego – obuwik pospolity.

Obszar ma duże znaczenie dla ochrony 11 gatunków zwierząt z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej. Występują tutaj: mopek, nocek duży, bóbr, wydra, traszka grzebieniasta, kumak nizinny Bombina, boleń Aspius, trzepla zielona, modraszek telejus, czerwńczyk nieparek i pachnica dębowa. Dla tego ostatniego gatunku planowana ostoja jest

szczególnie ważna gdyż chroni ona dwa bardzo dobrze zachowane i o naturalnym charakterze stanowiska (Lisiny Bodzechowskie i Ulów). Podobne znaczenie omawiana ostoja będzie miała dla nocka dużego mającego w Rudzie Kościelnej kolonię rozrodczą liczącą około 300 osobników. Natomiast tutejsze populacje kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej charakteryzują się dużą liczebnością i naturalnością zajmowanych środowisk (starorzecza).

W Dolinie Kamiennej występują zróżnicowane warunki hydrologiczne a także hydrogeologiczne. Kamienna oddziela utwory wapieni jurajskich występujące na północy od występujących na południu lessów co powoduje że siedliska wykształcone lewo i prawobrzeżne są odmienne pod względem warunków ekologicznych. Naturalny charakter rzeki i występujące rozlewiska na utworach węglanowych wapieni jurajskich znajdujące się pomiędzy Ostrowcem a Ćmielowem stanowią dogodne siedliska dla występowania mięczaków. Na płaskiej powierzchni spokojny nurt rzeki utrwalił drobne oczka wodne i dominujące zawodnione rozlewiska z turzycami i pałąk wodną. Są to bardzo dobre warunki dla takich gatunków jak poczwarówka zwężona i poczwarówki jajowatej. Dolina Kamiennej jest miejscem lęgów rzadkich gatunków ptaków: orlik krzykliwy, krwawodziób, kszysk, derkacz i wodnik. Na otaczających dolinę murawach kserotermicznych licznie występuje: smukwa kosmata, modliszka zwyczajna i gniewosz plamisty.⁹

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk (SOO) PLH 260038 - Uroczyska Lasów Starachowickich

Ostoja stanowi część rozległego kompleksu leśnego na Przedgórzu Iłżeckim tzw. Puszczy Iłżeckiej nazywanej też Lasami Starachowickimi. Zlokalizowana jest jej w północno-wschodniej części. Poprzecinana jest licznymi strumieniami. Ostoja obejmuje także obszar źródłkowy rzeki Małaszyniec. Dominują tu siedliska borowe z sosną oraz domieszką jodły, dęba, modrzewia i buka. W runie spotkać można wiele gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych. Powierzchnia tego obszaru wynosi 2386,32 ha.

Uroczyska Lasów Starachowickich zabezpieczają duże kompleksy wyżynnego jodłowego boru mieszanego, uznawanego za zbiorowisko endemiczne Polski, występujące jedynie w Górach Świętokrzyskich i na Roztoczu. Ponadto znajdują się tutaj rozległe płaty fitocenozy grądowej nawiązującej do ciepłych grądów na lessach. Mimo, iż ostoja ta

⁶<http://www.natura2000.tbop.org.pl/node/29>

położona jest na przedpolu Gór Świętokrzyskich to znajduje się tutaj wiele gatunków górskich. Odnotowano tu tylko 1 gatunek - trzepla zielona z załącznika II Dyrektywy.¹⁰

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk (SOO) PLH 260031 – Ostoja Sieradowicka

Obszar obejmuje fragment Płaskowyżu Suchedniowskiego i fragment Pasma Sieradowickiego ze wzniesieniami: Kamień Michniowski (435 m n.p.m) i Góra Sieradowska (390 m n.p.m). Płaskowyż Suchedniowski stanowią regularne ciągi garbów denudacyjnych zbudowanych głównie z masywnych piaskowców dolnotriasowych, na których zalegają osady plejstoceniowe. ~~Te wzniesienia o łagodnych stokach stanowią regularne ciągi pomiędzy~~ którymi występują zabagnione dolinki. Obszar stanowi rozległy kompleks leśny (lasy iglaste i mieszane, w mniejszym stopniu liściaste), wchodzący w skład tzw. Puszczy Świętokrzyskiej, porozdzielany strumieniami, stanowiącymi dopływy rzeki Kamiennej. W dolinach wielu z nich tworzą się podmokłe łąki i torfowiska. Teren od wschodu obejmuje rzekę Żarnówkę wraz z licznymi dopływami, przez centralną część obszaru płynie malowniczo wijąca się Lubianka, w południowo wschodniej części płynie Szczebrza, natomiast w południowej części obszaru, na zboczach Góry Sieradowskiej znajdują się źródła Świśliny.

Ostoja położona jest w kompleksie promocyjnym "Puszcza Świętokrzyska" - w dużym stopniu naturalnych lasów szpilkowych (bory bagienne, bory jodłowe i świerkowe) i liściastych (grądy, kwaśne i żyzne buczyny, łągi) w tym o charakterze górskim. Jest to również obszar występowania znacznej liczby gatunków górskich, z których część osiąga swój kres północny. W obszarze stwierdzono 13 typów siedlisk przyrodniczych, głównie leśnych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, przy czym najlepiej wykształcone żyzne buczyny, bory i lasy bagienne oraz wyżynny jodłowy bór mieszany. Ponadto dobrze zachowane są zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, które wykształciły się w dolinach rzecznych często towarzysząc im różnego typu torfowiska.¹¹

Na terenie Gminy Wąchock znajduje się też kilka pomników przyrody. Są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów:

¹⁰ <http://www.natura2000.tbop.org.pl/node/50>

¹¹ <http://obszary.natura2000.org.pl/index.php?s=obszar&id=635>

Sosna pospolita Polana Langiewiczza

Pomnik przyrody nr 105 w rejestrze Regionalnego Konserwatora Przyrody w Kielcach. Sosna liczy ok. 200 lat, obwód pnia na wysokości 1,3 m - 2,53 m, wysokość 35 m.

Dąb szypułkowy Rataje

Pomnik przyrody nr 66 w rejestrze Regionalnego Konserwatora Przyrody w Kielcach. Dąb szypułkowy datuje się na ok. 200 lat, obwód pnia na wysokości 1,3 m - 3,30 m, wysokość 20 m, rozpiętość korony 21 m.

Lipy drobnolistne – grupa

Pięć lip drobnolistnych w wieku od ok. 150-180 lat położonych w otulinie o wymiarach: obwody pni na wysokość 1,3 m-3,5; 2,9 m, 3,1 m, 3,1 m, 2,9 m, średnice pni 1,1 m, 0,9 m, 1 m, 1 m, 0,9 m; wysokość drzew od 24 m do 28 m.

Skalka „Cygańska Kapa” Węglów

Pomnik przyrody nr 242 w rejestrze Regionalnego Konserwatora Przyrody w Kielcach. Skalka znajduje się przy drodze leśnej z Parszowa na Wykus. Jest to próg skalny zbudowany z piaskowców dolnotriasowych. Ma on długość około 40 metrów i wysokość do 3,5 metra.

Skalki „Biały Kamień” Węglów

Pomnik przyrody nr 241 w rejestrze Regionalnego Konserwatora Przyrody w Kielcach. Skalki znajdują się przy drodze leśnej z miejscowości Mostki na Wykus. Zbudowane są z dolnotriasowych piaskowców średnioziarnistych. Mają kształty kazalnicy skalnych, progów i stołów, osiągają wysokość do 2 metrów.

Odslonięcie geologiczne

Stary kamieniołom położony w otulinie stokowej o wymiarach – długość ok. 0,90 m, szerokość ok. 0,70 m wysokości ściany do 8 m z odsłonięciami jasnoszarych piaskowców dolnej jury.

Profil

Profil neoplejstocenijskich osadów glacialnych, interglacialnych i peryglacialnych odsłonięty w ścianie wąwozu wyerodowanego w utworach lessowych. Położony w otulinie.

Źródło

Źródło w dolinie bezimiennego potoku - dopływu rzeki Lubianki.

Na terenie gminy Wąchock znajduje się też kilka tzw. użytków ekologicznych zasługujących na ochronę. Pozostałości ekosystemów mają znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalnych zbiorników wodnych, śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych, kęp drzew i krzewów, bagien, torfowisk, wydm, płatów nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodni skalnych, skarp, kamieńców, siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

„Bagno”

5 użytków ekologicznych mieści się w Leśnictwie Kaczka. Grunt jest tu stale podmokły, okresowo zalewany wodą. Miejsce występowania zbiorowisk roślinności bagiennej (mech torfowiec, bagno zwyczajne, modrzewnica zwyczajna, wełnianka, żurawina błotna, sit, na obrzeżach włos zwyczajny). Rezerwat jest miejscem bytowania licznych owadów, płazów i ptaków preferujących siedliska wodno-błotne.

„Lessowy wąwóz Rocław”¹²

Młody wąwóz położony w otulinie o długości kilkuset metrów, szerokości 20-30 m i szerokości 20-30 m i głębokości około 15 m. Zbocza wąwozu (poza niewielkimi odcinkami odsłaniającymi profil osadów neoplestocenu) porasta trwała murawa z licznymi gatunkami roślin naczyniowych. Duże walory krajobrazowe.

3.3. Sytuacja demograficzna

Na podstawie danych z lat 2011-2013 zauważa się minimalny spadek liczby mieszkańców Gminy Wąchock:

- spadek o 44 osoby w roku 2012 względem roku 2011,
- spadek o 15 osób w roku 2013 względem roku 2012.

Analiza danych z roku 2013 wskazuje, na to, że prawie 40 % mieszkańców gminy zameldowanych było w mieście Wąchock, zaś ponad 60 % na terenie sołectw.

¹² http://www.pk.kielce.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=20&Itemid=29

Tabela 1: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy w latach 2011- 2013 r.

Miejscowość	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
Wąchock	2855	2838	2823
Marcinków	635	627	622
Parszów	1595	1574	1576
Rataje	456	476	482
Węglów	233	234	227
Wielka Wieś	1351	1343	1347
Razem	7136	7092	7077

Źródło: Dane z UMiG Wąchock

Biorąc pod uwagę podział na obie płci okazuje się, że kobiet jest więcej. Według stanu na 31 grudnia 2013r. kobiet było więcej o 233 osoby i stanowiły one 51,64 % mieszkańców.

Tabela 2: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy – stan na 31.12.2013r.

Miejscowość	Rok 2013	Kobiety	Mężczyźni
Wąchock	2823	1450	1373
Marcinków	622	319	303
Parszów	1576	833	743
Rataje	482	253	229
Węglów	227	108	119
Wielka Wieś	1347	692	655
Razem	7077	3655	3422

Źródło: dane z UMiG Wąchock

Tabela 3: Urodzenia i zgony w latach 2011-2013.

Miejscowość	2011		różnica	2012		różnica	2013		różnica
	urodzenia	zgony		urodzenia	zgony		urodzenia	zgony	
Wąchock	22	28	-6	16	33	-17	24	48	-24
Marcinków	7	10	-3	2	6	-4	5	11	-6
Parszów	10	25	-15	11	28	-17	15	23	-8
Rataje	6	2	4	8	4	4	7	5	2
Węglów	3	4	-1	1	4	-3	1	5	-4
Wielka Wieś	11	13	-2	10	14	-4	11	14	-3
Razem	59	82	-23	48	89	-41	63	106	-43

Źródło: Dane z UMiG Wąchock.

Z roku na rok liczba zgonów rośnie. Największa liczba zgonów została zarejestrowana w roku 2013 wówczas zmarło 106 osób. Jeśli zaś uwzględnimy podział na konkretne miejscowości to zarówno najwięcej urodzeń jak i zgonów w ostatnich trzech latach zanotowano w Wąchocku.

Z powyższych danych w analizowanym obszarze wynika, że różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów drastycznie rośnie z roku na rok. W roku 2013 różnica ta wyniosła wartość 43. 106 zgonów w stosunku do zaledwie 63 urodzeń.

Największą liczbę zgonów rejestruje się w przedziale wiekowym powyżej 80 lat. Duża umieralność przypada również w przedziale wieku 71-80 lat oraz 51-60 lat. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4: Liczba zgonów w poszczególnych grupach wiekowych w latach 2011-2013.

Rok/ grupa wiekowa	Liczba zgonów w poszczególnych grupach wiekowych										Ogółem
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	Powyżej 80	Powyżej 90	
2011	1	1	-	3	6	8	14	17	23	9	82
2012	1	-	2	3	2	6	11	25	32	7	89
2013	-	-	-	2	2	17	8	29	42	6	106

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

Tabela 5: Liczba urodzeń dzieci wg płci w latach 2011-2013.

lata	2011 r.		2012 r.		2013 r.	
płeć	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy
liczba	30	30	17	31	34	29
razem	60		48		63	

Źródło: dane z Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

W ciągu ostatnich trzech lat zauważa się wahania spadkowo- zwykliwe w liczbie urodzeń. W roku 2011 zanotowano 60 urodzeń, w 2012 tylko 48 a w roku 2013 znów liczba urodzeń wzrosła do 63 urodzeń.

Dane dotyczące małżeństw wskazują, iż największa liczba zawartych związków przypadła na rok 2011. W latach 2012-2013 było ich sporo mniej. Młodzi często odsuwają w czasie decyzje o ślubie. Przyczyny takiego postępowania są różne np. brak dobrze płatnej pracy lub brak mieszkania. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 6: Liczba zawartych małżeństw w Gminie Wąchock w latach 2011- 2013 r.

Rok	Liczba zawartych małżeństw
2011	83
2012	65
2013	68
Razem	216

Źródło: dane Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

3.4. Sytuacja gospodarcza

Praca oraz wysokość zarobków ma wpływ na sytuację finansową gospodarstw domowych, stąd analiza sytuacji gospodarczej na terenie Miasta i Gminy Wąchock ma istotne znaczenie z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych. Tabela 7 przedstawia dane z Ewidencji Działalności Gospodarczej w zakresie liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Tabela 7: Lista podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy Wąchock w latach 2011-2013

Liczba podmiotów zarejestrowanych w Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez UMIG Wąchock w latach 2011-2013			
Rok	Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców	Liczba wyrejestrowanych przedsiębiorców	Liczba przedsiębiorców figurujących w ewidencji na koniec roku
2011	34	53	289
2012	44	40	293
2013	44	25	312

Źródło: Dane z UMIG Wąchock

W gminie Wąchock działalność gospodarcza jest zróżnicowana. Na terenie gminy brakuje większych zakładów, w których mieszkańcy mogliby znaleźć zatrudnienie. Podmioty działające na terenie gminy Wąchock o istotnym znaczeniu dla gospodarki to: Przedsiębiorstwo produkcyjno – handlowo - usługowe „Somar” - Sołtysiak Mariusz w Wąchocku, Bank Spółdzielczy w Wąchocku, Tartak „Drewmex” w Wąchocku, Zakład Wędliniarski Paweł Nowak w Wąchocku, Firma Przewozowa „Maksymow” w Wąchocku, Zakład Instalacji Sanitarnych co i gaz Adamczyk Witold i Marek w Wąchocku, Zakład Kamieniarski Stolarek Edward w Wąchocku, „Budromost – Starachowice” - Wytwórnia Mas

Bitumicznych w Wąchocku, Huta Szkła „KINGA” w Parszowie, „Szummar” s.j. Zakład Pracy Chronionej w Parszowie. Najwięcej osób pracuje w instytucjach samorządowych i administracji: Urzędzie Miasta i Gminy, Zespole Placówek Oświatowych, Ośrodka Zdrowia.

Rolnictwo jest gałęzią szczątkową, nie przynoszącą znaczących zysków ze względu na znaczne rozdrobnienie gospodarstw (średnia powierzchnia około 2 ha) i słabej jakości gleby, głównie od IV do VI klasy, kwalifikujące się do upraw zbóż i ziemniaków. Pod względem typologii na terenie gminy występują gleby biellicowe, brunatne, mady oraz gleby bagienne¹³.

Mieszkańcy gminy szukają także zatrudnienia poza granicami gminy w sąsiednich miastach: Starachowicach, Kielcach, Radomiu oraz innych większych miastach.

3.5. Infrastruktura społeczna

3.5.1. Pomoc społeczna

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej. Realizuje statutowe zadania wynikające z ustaw, dotyczące pomocy społecznej, przepisów wykonawczych wydanych na ich podstawie oraz uchwał Rady Miejskiej.

Najważniejszym zadaniem MGOPS jest wspieranie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, w których się znajdują i których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Do zadań MGOPS w szczególności należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków pieniężnych,
- udzielanie pomocy rzeczowej i schronienia, posiłku, ubrań osobom tego pozbawionym,
- świadczenie usług opiekuńczych w domu,
- pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne,
- sprawienie pogrzebu,
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne,
- udzielenie pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem, oraz wszystkie inne formy pomocy wynikające z pracy socjalnej.

¹³ POŚ s. 17-18

Praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa skierowana na pomoc osobom i rodzinie we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Są to zadania złożone i trudne. Wymagają bowiem uwzględnienia nie tylko aktualnych, doraźnych potrzeb osób i rodzin, lecz także włączenia się w realizację takiego modelu pomocy środowiskowej, który polega na mobilizowaniu osób i rodzin do aktywnego radzenia sobie z problemami przy wykorzystaniu własnego potencjału.

Pomoc środowiskowa zakłada synergę służb socjalnych z wieloma podmiotami, tj. policją, sądem, placówkami służby zdrowia, szkołami, urzędami, organizacjami pozarządowymi itp.

Korzystającymi z pomocy społecznej są przede wszystkim osoby o niskich dochodach, bezrobotni, niepełnosprawni, osoby przewlekle chore, osoby niezaradne życiowo, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, osoby samotne, alkoholicy, osoby opuszczające zakłady karne. Dominującą grupę świadczeniobiorców MGOPS stanowią osoby bezrobotne, a także osoby niepełnosprawne i przewlekle chore.

W zakresie pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, które wymagają pomocy osób drugich, a są jej pozbawieni, ośrodek zapewnia pomoc w postaci usług opiekuńczych w domu. Osobom starszym, wymagającym całodobowej opieki ośrodek organizuje pomoc instytucjonalną kierując je do domów pomocy społecznej na terenie powiatu lub województwa, ponieważ na terenie gminy nie funkcjonują domy pomocy społecznej (DPS). MGOPS realizuje również zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Ośrodek poprzez swoje działania, które wykraczają poza ogólnie przyjęte statutowe działania wspiera od 2009 roku swych podopiecznych poprzez realizację projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Dzięki nim ma możliwość aktywizacji zawodowej, społecznej jak również zdrowotnej swoich podopiecznych.

OPS prowadzi postępowanie i przyznaje pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty. Pomoc materialną w formie stypendium szkolnego otrzymują dzieci pochodzące z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej tj. rodzin, gdzie miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia jest mniejsza niż kwota, o której mowa w art.8 ust.1 pkt ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą stypendia szkolne i zasiłki szkolne przyznawane są w wysokości nie niższej niż 80% i nie wyższej niż 100% kwoty zasiłku

rodzinnego określonego w art. 6 ust. 2 pkt. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych tj od 84,80-212,00 zł. Wysokość przyznanej pomocy na ucznia uzależniona jest od miesięcznego dochodu na osobę w rodzinie ucznia.

3.5.2. Edukacja

Zadaniem szkoły będącej jednocześnie placówką oświatowo-wychowawczą jest wypracowanie optymalnych warunków wielostronnego rozwoju uczniów, umożliwienie im rozwoju zainteresowań, talentów dotyczących różnych dziedzin wiedzy a także umiejętności.

Szkoła powinna w pełni wspierać młodych ludzi w zdobywaniu wykształcenia, rozwoju i kształceniu osobowości oraz pomóc poznać świat np. poprzez rozwijanie tożsamości kulturowej i narodowej.

Bazę oświatowo-wychowawczą w Gminie Wąchock stanowią:

2 Szkoły Podstawowe w:

- Wielkiej Wsi
- Parszowie

1 Gimnazjum Publiczne w:

- Wąchocku

1 Zespół Placówek Oświatowych w :

- Wąchocku

3 przedszkola w:

- Wąchocku
- Wielkiej Wsi
- Parszowie

Tabela 8: Liczba uczniów, klas i nauczycieli w szkołach na terenie Miasta i Gminy Wąchock w latach 2011-2013

Nazwa szkoły i miejscowość	Liczba uczniów, klas, nauczycieli w latach 2011-2013											
	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba nauczycieli	Liczba uczniów	Liczba klas	Liczba nauczycieli
	2010/2011			2011/2012			2012/2013			2013/2014		
ZPO Wąchock	164	8	29	152	7	26	160 (I-VI)	8	25	144 (I-VI)	8	22
	67	3		92	4		91 (0+P)	4		82 (0+P)	3	
SP Wielka Wieś	82	6	22	77	6	18	77 (I-VI)	6	16	73 (I-VI)	6	15
	31	2		18	2		33 (0+P)	2		49 (0+P)	2	
SP Parszów	94	6	15	90	6	14	93 (I-VI)	6	15	86 (I-VI)	6	16
	40	2		18	2		16 (0+P)	1		43 (0+P)	2	
GP Wąchock	254	12	30	247	11	27	212	10	24	197	9	23
RAZEM	732	39	96	694	38	85	682	37	80	674	36	76

Źródło: Dane z UMiG Wąchock

Z przedstawionych danych wynika, że w placówkach oświatowo-wychowawczych uwzględniając dane z tabeli „razem” liczba podopiecznych maleje. Jednak po zagłębieniu się w dane szczegółowe okazuje się, że na przełomie ostatnich lat tendencja nie zawsze była malejąca. Jedynie w przypadku gimnazjalistów z roku na rok ta liczba sukcesywnie maleje. Największy spadek miał miejsce w roku szkolnym 2012/2013 kiedy to liczba uczniów Gimnazjum w Wąchocku zmniejszyła się o 35 osób w porównaniu do roku poprzedniego. Patrząc na dane dotyczące klas 0 + przedszkoli oraz klas od I do VI można zaobserwować, że występowały w nich wahania wzrostowo-skokowe. Gdyby przedstawić to zjawisko graficznie przypominałoby ono falę sinusoidalną.

Tabela 9: Liczba dzieci wg grup wiekowych uczęszczających do przedszkoli na terenie Miasta i Gminy Wąchocku w latach 2011-2014

Przedszkole	Grupy wiekowe	Rok szkolny 2010/2011	Rok szkolny 2011/2012	Rok szkolny 2012/2013	Rok szkolny 2013/2014
Przedszkole Publiczne ZPO Wąchock	3 lata	9	21	11	9
	4 lata	19	26	40	11
	5 lat	20	29	25	36
	6 lat	18	16	15	25
ogółem		66	92	91	81
Przedszkole Publiczne SP Wielka Wieś	3 lata			5	8
	4 lata			12	14
	5 lat			10	21
	6 lat			6	13
ogółem		31	18	33	56
Przedszkole Publiczne SP Parszów	3 lata			0	8
	4 lata			1	12
	5 lat			9	15
	6 lat			6	5
ogółem		40	18	16	40

Źródło: Dane z UMiG Wąchock

Tabela 10: Dodatkowe zajęcia organizowane w przedszkolach w 2013 roku

L.p.	Nazwa placówek	Zajęcia dodatkowe/ koła zainteresowań	Liczba dzieci uczęszczających w zajęciach
1	Przedszkole „Wielkie nadzieje Wielkiej Wsi”	Zajęcia rytmiczne Zajęcia z języka angielskiego Zajęcia korekcyjne Zajęcia z psychologiem, pedagogiem, logopedą	20 20 20
2	Przedszkole „Kompleksowa edukacja przedszkolna w Gminie Wąchock”	Zajęcia z języka angielskiego Zajęcia z gimnastyki korekcyjnej, Zajęcia z logopedą, Zajęcia artystyczne, Zajęcia taneczne.	50

Analiza powyższych danych wskazuje, iż nie we wszystkich przedszkolach odbywają się zajęcia pozalekcyjne, stanowiące poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej.

Taką placówką nie oferującą zajęć pozalekcyjnych jest przedszkole w Parszowie. Pozostałe placówki organizują zajęcia dodatkowe.

Tabela 11: Liczba uczniów, którzy otrzymali pomoc materialną o charakterze socjalnym w latach 2011-2014.

Lp.	Nazwa miejscowości wg zamieszkania uczniów	Liczba uczniów w	Kwota stypendium m	Liczba uczniów	Kwota stypendium m	Liczba uczniów	Kwota stypendium
		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
1	Wąchock	37	20 225,90	15	10 995,88	22	24 017,60
2	Rataje	8	5 374,77	3	2 329,60	7	6 228,00
3	Marcinków	13	9 126,72	11	6 188,00	14	11 438,40
4	Parszów	28	19 913,60	24	19 585,40	21	22 693,20
5	Wielka Wieś	24	15 331,91	9	11 211,20	14	13 426,40
6	Węglów	9	7 314,34	12	10 701,60	9	10 676,00
	Razem	119	77 287,24	74	61 011,68	87	88 479,00

Zródło: Dane MGOPS Wąchock

Ważnym czynnikiem wspierającym edukację uczniów z rodzin o niskich dochodach jest pomoc finansowa o charakterze socjalnym¹⁴. Dzięki niej uczniowie mogą zakupić podręczniki szkolne lub inne niezbędne rzeczy ułatwiające i rozwijające zainteresowania ucznia. Największą kwotę na tego typu działalność odnotowano w roku szkolnym 2012/2013 było to 88 749,00 zł. Liczba dzieci korzystających z tej pomocy w ciągu ostatnich trzech lat wykazuje wahania (od 119 uczniów w roku szkolnym 2010/11, poprzez 74 w roku szkolnym 2011/12 do 87 uczniów w roku 2012/13).

3.5.3. Kultura

Głównym organizatorem życia kulturalnego miasta i gminy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku. W obecnej siedzibie dom kultury działa od 1973 r. Placówka otwarta jest od poniedziałku do piątku w godz. 12.00-20.00, w pozostałym czasie w zależności od potrzeb. Do ośrodka zaliczyć należy także świetlice wiejskie w Marcinkowie, Wielkiej Wsi, Ratajach i Węglowie.

Dom Kultury to również miejsce, w której swoje biura mają liczne stowarzyszenia i organizacje samorządowe m.in.: Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Koło Gospodyń Wąchocka, Towarzystwo Przyjaciół Wąchocka, Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Kieleckiej,

¹⁴ Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku realizuje zadań w tym zakresie w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2013 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników i materiałów dydaktycznych [Dz. U. z 2013, poz. 818]

Wąchockie Towarzystwo Wędkarskie "KAMIENNA", OSP Wąchock, Gminne Koło Pszczelarzy, Związek Represjonowanych i Politycznie Żołnierzy Górników, Komitet Serwitutowy, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury bierze czynny udział w organizacji i współorganizacji wielu imprez kulturalnych. W roku 2014 kalendarz imprez wygląda bardzo obiecująco.

Tabela 12: Plan organizacji imprez na 2014 r.

LP.	Nazwa imprezy	Planowany termin	Rodzaj Imprezy	Główny organizator	Miejsce realizacji
1.	XXII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy	12.01	rozrywkowa	WOŚP MGOK	MGOK, teren miasta
2.	Dzień Babci i Dziadka	21.01	rozrywkowa	MGOK i KGW	MGOK
3.	151-rocznica wybuchu Powstania Styczniowego	24-26.01	patriotyczna	Federacja WRN UMiG i MGOK	Teren miasta, MGOK, SP w Wąchocku
4.	Walentynki	14.02	rozrywkowa	MGOK	MGOK
5.	Akcja Zima- ferie z MGOK	13-24.02	rekreacyjna	MGOK	MGOK
6.	Spotkanie autorskie z Jakubem Ciokiem	25.02	promocyjno-kulturalna	MGOK	MGOK
7.	Dzień Kobiet	8.03	rozrywkowo-kulturalna	MGOK	MGOK
8.	Koncert papieski – pamięci Jana Pawła II	2 kwietnia	patriotyczno-kulturalna	MGOK	MGOK
9.	X Gminny Konkurs Recytatorski Poezji Dziecięcej im. Jana Brzechwy	23.03	edukacyjno-kulturalna	MGOK	MGOK
10.	Konkurs na palmę i pisanek wielkanocną	01.04	kulturalna	MGOK	MGOK
11.	Konkurs historyczny "Wąchock na cysterskim szlaku"	20.04	edukacyjna	MGOK, Opactwo Cystersów	MGOK i Opactwo Cystersów

12.	IX Powiatowy Przegląd Teatrzyków Dziecięcych	20.10	kulturalna	MGOK	MGOK
13.	Konkurs Rysunku Satyrycznego „Wąchock się śmieje”	12.05	artystyczno-rozrywkowa	MGOK	Cały kraj
14.	Piknik archeologiczny-Rydno	18-19.05	edukacyjna	Rezerwat Rydno	PTTK MGOK
15.	Partyzanckie Spotkania Wąchock-Wykus	16-17.06	patriotyczna	UMiG SZŻAK MGOK	Wykus, Wąchock
16.	Zjazd i XV Krajowy Turniej Sołtysów	30.06-01-07	kulturalno-społeczna	SSZK, MGOK, TPW	Teren miasta
17.	Dni Wąchocka- turniej Kabaretów „(O)koło sołtysa”	29.06	kulturalno-rozrywkowa	MGOK, TPW	MGOK
18.	Akcja Lato – wakacje z MGOK	VII-VIII	rekreacyjno-rozrywkowa	MGOK -teren miasta	MGOK
19.	Dożynki gminne	02.09	folklorystyczno-rozrywkowa	MGOK i TPW	MGOK- teren miasta Wąchocka i Wielka Wieś
20.	Jarmark Cysterski na Św. Rocha	19.08	historyczno-promocyjna	MGOK, Opactwo Cystersów	MGOK
21.	Obchody 73 rocznicy Powstania Polskiego Państwa Podziemnego	27.09.	patriotyczna	SZŻAK, MGOK, Opactwo Cystersów	Kaplica Św. Jacka
22.	40 rocznica Powstania MGOK	13.10.	rozrywkowa	MGOK,	MGOK
23.	94-rocznica Odzyskania Niepodległości	11.11	patriotyczna	MGOK	MGOK
24.	Zabawa	01.12	rozrywkowa	MGOK	MGOK

	Andrzejkowa				
25.	Mikołajki	6.12	kulturalna	MGOK	MGOK
26.	Koncert piosenek „Solidarności” -13 grudnia	13.12	kulturalna	MGOK	MGOK
27.	Gminna Wigilia	18.12	kulturalna	MGOK	MGOK

Źródło: dane z MGOK Wąchock

Ponadto MGOK organizuje turnieje: tenisa stołowego, bilardowe i kabaretowe oraz promocje tomików poetyckich twórców z terenu Gminy i Regionu.

Wykaz kół zainteresowań i zespołów pokazuje poniższa tabela.

Tabela 13: Koła zainteresowań i zespoły działające w Domu Kultury w Wąchocku.

L.p.	Nazwa
1.	Koło Gospodyń Wiejskich w Marcinkowie
2.	Koło Gospodyń Wiejskich w Wąchocku
3.	Koło Gospodyń Wiejskich w Wielkiej Wsi
4.	Koło Gospodyń Wiejskich w Ratajach
5.	Koło Gospodyń Wiejskich w Parszowie
6.	Koło Gospodyń Wiejskich w Węglowie
7.	Wąchocka Kapela Podwórkowa
8.	Zespół Maven
9.	Koło plastyczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOK w Wąchocku.

3.5.4. Biblioteka

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Wąchocku rozpoczęła swoją działalność 1.07.1947 roku. Obecnie swoją siedzibę ma w MGOK. Biblioteka posiada trzy filie w: Marcinkowie, Parszowie i Wielkiej Wsi.

Zbiory biblioteczne udostępniane są bezpłatnie każdemu mieszkańcowi. Składają się one z dokumentów tekstowych: książek, czasopism, gazet, dokumentów z życia społecznego oraz publikacji regionalnych. Obejmują one wydawnictwa z literatury pięknej: polskiej

i obcej, literatury niebeletrystycznej, literatury popularnonaukowej ze wszystkich dziedzin wiedzy oraz wydawnictwa dla dzieci i młodzieży.

Najczęstsza formą udostępniania zbiorów są: wypożyczenia na zewnątrz (do domu), wypożyczenia na miejscu (praca w czytelni) oraz wypożyczenia między biblioteczne. Dodatkowo biblioteka zupełnie bezpłatnie dostarcza książki osobom niepełnosprawnym na terenie miasta.

W bibliotece istnieje możliwość skorzystania z Internetu bez dodatkowych opłat oraz skserowania materiałów książkowych za odpłatnością.

Biblioteka organizuje również akcje typu Wakacje w Bibliotece, Mikołajki w Bibliotece oraz spotkania autorskie.

3.5.5. Policja

Jedną z kluczowych instytucji działających na rzecz porządku publicznego oraz wpływających na bezpieczeństwo życia mieszkańców gminy jest Policja. W Wąchocku funkcjonuje policyjny Punkt przyjęcia interesantów zlokalizowany w Wąchocku przy ul. Kolejowej 19, który jest czynny dwa razy w tygodniu. Do celów strategicznych działalności Policji zalicza się:

- 1) dbanie o bezpieczeństwo otoczenia
 - ograniczenie kradzieży mienia oraz kradzieży z włamaniem, w tym w szczególności do obiektów handlowych, piwnic oraz domków letniskowych, jak też kradzieży samochodów,
 - zwalczanie przestępczości gospodarczej,
 - zwalczanie chuligaństwa i wandalizmu oraz zapobieganie bójkom i pobiciom,
 - ograniczenie spożywania alkoholu w miejscach publicznych
- 2) ochrona dzieci i młodzieży
 - przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym, tj. narkomanii, alkoholizmowi oraz przemocy w szkole i rodzinie;
 - ograniczenie demoralizacji i przestępczości osób nieletnich, w tym wymuszeń w szkołach;
 - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.
- 3) poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez zwiększenie efektywności w ściganiu sprawców przestępstw drogowych, a zwłaszcza dotyczących kierowania pojazdami pod wpływem alkoholu i narkotyków.

Liczbę stwierdzonych przestępstw na terenie gminy i ich charakter prezentuje poniższa tabela:

Tabela 14: Przestępczość stwierdzona w latach 2011-2013.

	2011	2012	2013
Zabójstwo	1	0	0
Rozboje i wymuszenia	1	0	0
Bójki i pobicia	1	1	1
Kradzieże rzeczy	15	12	11
Kradzieże z włamaniem	11	13	8
Pijani kierowcy	36	37	22
Požary	1	0	1
Znęcanie	8	5	7
Przemoc w rodzinie	2	9	16
Inne	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Policji.

Ogółem na terenie działania Komisariatu Policji w Wąchocku popełniono:

- w roku 2011 – 76 przestępstw
- w roku 2012 – 77 przestępstw
- w roku 2013 – 66 przestępstw.

W latach 2011 i 2012 liczba popełnionych przestępstw utrzymywała się na podobnym poziomie. Natomiast w 2013 roku liczba ta zmniejszyła się co może świadczyć o poprawie bezpieczeństwa w gminie. Według danych Policji gmina ma największy problem z kierowcami jeżdżącymi samochodem pod wpływem alkoholu. W roku 2011 i 2012 prawie połowa wszystkich przestępstw odbyła się z ich udziałem. Natomiast w 2013 liczba ta spadła do 33% nie zmieniając faktu, że wciąż właśnie ta grupa była powodem największej liczby przestępstw.

3.5.6. Służba zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewnia Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej poprzez:

- Ośrodek Zdrowia w Wąchocku,

- Ośrodek Zdrowia w Parszowie.

Ogólnym celem podstawowej opieki zdrowotnej jest zachowanie i poprawa stanu zdrowia jednostki i rodziny, połączonych wspólnym miejscem zamieszkania. Jednak nie wszyscy mieszkańcy korzystają z opieki zdrowotnej ośrodków zdrowia na terenie gminy. Podstawowa opieka zdrowotna obejmuje świadczenia diagnostyczne, lecznicze, pielęgnacyjne i rehabilitacyjne wchodzące w zakres medycyny rodzinnej, medycyny ogólnej oraz działania prewencyjne wynikające z zagrożeń oraz potrzeb zdrowotnych ogółu społeczności lub poszczególnych jego mieszkańców.

W/w Ośrodki Zdrowia w Gminie Wąchocku oferują swoim pacjentom następujące świadczenia i usługi zdrowotne:

- podstawowa opiekę medyczną,
- podstawowe badania diagnostyczne,
- usługi medycyny szkolnej,
- promocję zdrowia.

Obecnie w Samorządowych Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Wąchocku zapisanych jest 5068 pacjentów. Na koniec marca 2014r. zespół tworzy:

- 12 lekarzy (w tym: troje internistów, dwóch pediatrów, dwóch lekarzy medycyny rodzinnej, jeden lekarz medycyny ogólnej, jeden ginekolog-położnik i trzech stomatologów);
- 9 pielęgniarek,
- 1 położna.

„Poważniejszy” sprzęt, którym dysponują:

- Ośrodek Zdrowia w Wąchocku to: unit stomatologiczny, dwa aparaty EKG, holter RR, UDT, cztery zestawy komputerowe
- Ośrodek Zdrowia w Parszowie to: unit stomatologiczny, aparat EKG, zestaw komputerowy
- Ambulans sanitarny to obsługi transportu sanitarnego w POZ.

Brakuje:

- aparatu USG,
- 7 zestawów komputerowych + serwera do prowadzenia elektronicznej dok. medycznej,
- nowego ambulansu gdyż w/w jest już wysłużony.

Ponieważ wachlarz usług medycznych w gminie jest dość ubogi pacjenci często korzystają z usług przychodni w Skarżysku, Starachowicach i Suchedniowie, głównie w przypadku badań specjalistycznych.

3.5.7. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku tworzy samodzielną jednostką organizacyjną gminy. Działa na podstawie uchwały Nr XI/54/90 Gminnej Rady Narodowej w Wąchocku z dnia 10 kwietnia 1990 roku w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą „Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku ” a także na podstawie statutu. W roku 2013 w ośrodku zatrudnionych było 10 pracowników etatowych, tj.:

- kierownik - 1 etat;
- główna księgowa - 1 etat;
- pracownicy socjalni – 5 etatów (w tym 2 pracowników socjalnych zatrudnionych ze środków EFS na realizację projektu POKL);
- opiekunka domowa - 1 etat;
- inspektor d/s świadczeń rodzinnych i stypendiów szkolnych - 1 etat;
- referent ds. funduszu alimentacyjnego – 1 etat.

W codziennym życiu mieszkańcy Miasta i Gminy Wąchock borykają się z problemami dotyczącymi różnych sfer: życia prywatnego, zawodowego oraz finansowo-bytowego. Liczba ludzi z problemami stale się powiększa i dotyka coraz młodsze pokolenia. Trudna sytuacja bytowa mieszkańców Gminy zmusza do szukania różnych form pomocy, w tym także korzystania z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Podstawowym, a także zasadniczym celem prowadzonej działalności pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, dążenie do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz umożliwienie tym osobom i ich rodzinom godnego bytowania w odpowiednich warunkach. Tego typu pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ich ze środowiskiem.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Ustawa z 2004r. „o pomocy społecznej” określa szczegółowe powody jakie mogą spowodować przyznanie świadczeń z pomocy społecznej dla osób i rodzin, znajdujących się

w trudnej sytuacji życiowej i finansowej. Według art. 8 w/w ustawy są to między innymi: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, klęska żywiołowa, zdarzenie losowe.

Tabela 15: Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2011 - 2013r.

Powód trudnej sytuacji życiowej klientów	Rok 2011 Liczba rodzin/ liczba osób w rodzinie	Rok 2012 Liczba rodzin/ liczba osób w rodzinie	Rok 2013 Liczba rodzin/ liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	173/498	8/10	31/69
Sieroctwo	5/13	4/3	0/0
Bezdomność	5/14	3/3	2/10
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33/168	30/158	26/136
w tym: wielodzietność	18/103	18/105	19/106
Bezrobocie	149/474	139/433	156/471
Niepełnosprawność	81/198	78/169	74/154
Długotrwała lub ciężka choroba	25/70	20/51	21/50
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego- ogółem	46/184	36/170	34/138
W tym: rodziny niepełne	26/76	16/59	20/68
Rodziny wielodzietne	21/112	15/84	10/54
Przemoc w rodzinie	2/4	0/0	0/0
Alkoholizm	2/5	6/27	7/17
Narkomania	0/0	0/0	0/0
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	0/0	0/0	0/0
Zdarzenia losowe-	1/1	1/1	0/0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MGOPS

Uwzględniając wszystkie przyczyny określone w ustawie o pomocy społecznej najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej osobom i rodzinom przez MGOPS jest bezrobocie, którego wahania wzrostowo spadkowe w konkretnych latach wyglądały następująco: w 2011 r. 149 rodzin korzystało z tej pomocy, w roku 2012 liczba ta nieznaczaco zmalała by w 2013 r. podnieść się do 156 rodzin Jeszcze innymi również znaczącymi

przyczynami, które skłaniają osoby i rodziny do zwracania się o pomoc do MGOPS jest potrzeba ochrony macierzyństwa oraz wielodzietność.

Formy udzielanej pomocy w 2013r.

Pomoc społeczna realizowana jest w formach:

- pomocy pieniężnej (zasiłki pieniężne),
- pomocy niepieniężnej (pomoc rzeczowa, pomoc usługowa, pomoc instytucjonalna, praca socjalna, opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne).

Tabela 16: Formy udzielanej pomoc w 2013 roku

Formy udzielonej pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzja świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Zadania własne					
Zasiłki okresowe	98	322	108 087	97	270
Schronienie	1	64	1 280	1	1
Posiłek dla dzieci w szkole	133	16 293	52 140	75	335
Usługi opiekuńcze	10	1 379	34 418	10	14
Zasiłki celowe	114	-	47 408	107	333
Zasiłki stałe	47	483	230 520	47	62
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	46	476	20 649	-	-
Pobyt w domu pomocy społecznej	13	110	195 406	13	13
Zadania zlecone					
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	1	137	6 165	1	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MGOPS

Usługi opiekuńcze.

Polska jest społeczeństwem „starzejącym się” przez co obserwujemy znaczny wzrost liczby osób starszych w wieku poprodukcyjnym, którzy coraz częściej potrzebują pomocy ze

strony osób trzecich i rodzin. Jedną z form takiej pomocy są usługi opiekuńcze, które prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku. Zgodnie z art. 17-18 ustawy o pomocy społecznej, z takiej usługi mogą skorzystać osoby starsze i niepełnosprawne, które z powodu wieku, ciężkiej choroby lub innych przyczyn są pozbawione jakiegokolwiek pomocy ze strony własnej rodziny lub też dana rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują:

- pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych,
- opiekę higieniczną zalecaną przez lekarza
- pielęgnacje
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Usługi opiekuńcze wykonywane są przez 1 opiekunkę zatrudnioną przez MGOPS w miejscu zamieszkania osoby wymagającej pomocy. Usługi te są w Ośrodku Pomocy Społecznej coraz bardziej dostępne zwłaszcza dla osób najbardziej potrzebujących starszych i niepełnosprawnych.

Tabela 17: Usługi opiekuńcze

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Kwota wydatkowana na usługi
2011	10	32 125,00 zł
2012	9	32 893,00 zł
2013	10	34 418,94 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań MGOPS

Praca z uczniem posiadającym orzeczenie z poradni psychologiczno-pedagogicznej prowadzona jest głównie w ramach nauczania indywidualnego w domu ucznia oraz zajęć rewalidacji indywidualnej. Zajęcia organizuje dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym. Liczbę uczniów korzystających z nauczania indywidualnego oraz zajęć rewalidacyjnych obrazuje poniższa tabela.

Tabela 18: Nauczanie indywidualne i rewalidacyjne w szkołach w roku 2013

Nazwa szkoły i miejscowość	Nauczanie indywidualne		Zajęcia rewalidacyjne/rewalidacja indywidualna	
	Liczba uczniów	Liczba godzin	Liczba uczniów	Liczba godzin
ZPO Wąchock	1	23	0	0
SP Parszów	1	6	0	0
SP Wielka Wieś	2	8	1	2
GP Wąchock	1	12	0	0
Ogółem	5	49	1	2

Źródło: Dane z UMiG Wąchock

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Usługi te wykonywane są od 2010r. dla 1 osoby z zaburzeniami psychicznymi tj. dla dziecka z autyzmem przez osobę posiadającą niezbędne kwalifikacje do pracy z dzieckiem autystycznym zatrudnioną w MGOPS na umowę cywilnoprawna. Finansowanie usług odbywa się ze środków budżetu państwa. Zakres usług ich wymiar, kwalifikacje opiekunki wykonującej usługi oraz ich zakres określone są: w Rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005, nr 189, poz. 1598 z późn. zm.). Zakres ich to:

Uczenia i rozwijania u dzieci umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym :

1. Poprawa i rozwijanie świadomości własnego ciała poprzez prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi w zakresie:

- sygnalizowania potrzeb,
- samodzielnego jedzenia,
- samodzielnego mycia się,
- samodzielnego ubierania się i rozbierania.

2. Wspomaganie procesu uczenia się poprzez:

- rozwijanie świadomości przestrzeni, jakie dziecko otacza i związków z innymi ludźmi,
- pobudzanie zmysłów: zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa poprzez stymulację prawidłowego rozwoju percepcji w obszarze dotyku, słuchu, smaku i węchu oraz stymulację
- obniżającą autoagresję, prowadzenie treningu radzenia sobie ze złością, w przypadku dzieci impulsywnych,

- rozwijanie zdolności poprzez zabawę, malowanie, muzykoterapię, artterapię, itp.
- porządkowanie dnia poprzez wprowadzanie (w ustalony z opiekunami sposób) informacji, kolejno po sobie, następujących danego dnia formach aktywności.

3. Trening umiejętności społecznych:

- kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z najbliższymi, przełamywanie lęku dziecka poprzez wymuszanie bliskiego kontaktu fizycznego i utrzymywanie kontaktu wzrokowego,
- kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z rówieśnikami i innymi osobami dorosłymi, w placówkach wspomagających rozwój dziecka, np. w przedszkolu, szkole,
- zwiększanie poczucia bezpieczeństwa fizycznego i emocjonalnego dzieci, w trakcie wykonywania ćwiczeń korekcyjnych poprzez modelowanie odpowiednich zachowań rodziców i opiekunów.

4. Usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu:

- wykonywanie prostych i bezpiecznych ćwiczeń prowadzących do lepszej współpracy obu półkul, praca nad poprawą koncentracji i utrzymywania kontaktu wzrokowego, usprawnianie funkcji słuchowych wzrokowych, dotykowych oraz ich integracja (integracja sensoryczno – motoryczna),
- motywowanie do komunikacji werbalnej,
- nauka alternatywnego (pozawerbalnego) sposobu komunikowania,
- logopedia, neurologopedia,
- usprawnianie motoryki ciała (poznanie i rozumienie własnego ciała), ćwiczenia oddechowe.

5. Uzupełnianie procesu terapeutycznego poza miejscem zamieszkania:

- współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno – pedagogicznego i edukacyjno – terapeutycznego, zmierzającego do wielostronnej aktywizacji osoby korzystającej z usług,
- asystowanie w sytuacjach, gdzie jest to niezbędne, w celu zintensyfikowania procesu terapeutycznego.

W 2013r. specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób ze schorzeniem psychicznym wykonywała osoba zatrudniona na umowę zlecenie. Usługi te finansowane były z zadań zleconych gminie.

Tabela 19: Świadczenia przyznane przez MGOPS w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	Rok	Liczba osób, którym przyznano świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	2011	322	211	606
	2012	318	202	567
	2013	340	212	583
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	2011	1	1	4
	2012	1	1	4
	2013	1	1	4
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	2011	321	211	606
	2012	317	202	567
	2013	339	212	583
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej	2011	X	292	840
	2012	X	274	785
	2013	X	285	853
W tym: wyłącznie pracy socjalnej	2011	X	81	234
	2012	X	72	218
	2013	X	73	270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MGOPS

Jak wynika z powyższej tabeli liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w okresie 2011-2013 ma charakter zmienny. W 2011 roku z różnych form pomocy społecznej bez względu na rodzaj pomocy i źródło finansowania skorzystały 322 osoby, w 2012 r. liczba ta spadła do 318 osób, zaś w roku 2013 znów się liczba ta poszła w górę i wyniosła 340 osób.

3.5.8. Działalność organizacji społecznych i aktywność mieszkańców

Na terenie Miasta i Gminy Wąchock działa 14 stowarzyszeń.:

Tabela 20: Wykaz stowarzyszeń działających na terenie gminy Wąchock

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres/telefony	Skład zarządu
1.	Gminne Stowarzyszenie Niepełnosprawnych przy Klasztorze Cystersów w Wąchocku	Zakon o.o. cystersów ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock 041 275-02-20	Prezes Koczwarą Kazimierz
2.	Towarzystwo Przyjaciół Wąchocka	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku, ul. Kościelna 7, 27-215 Wąchock 511-10-20-02	Prezes Ciok Paweł Jakub
3.	Fundacja Obiekt Zabytkowy Opactwo Cystersów w Wąchocku	Zakon o. o. cystersów ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock 041 271-50-04	Prezes Elżbieta Błach
4.	Klub Sportowy „PIK Marcinków” /Klub Sportowy zawiesił swoją działalność w 2014r./	Marcinków 83 a, 27-215 Wąchock 510-251-904	Prezes Witkowski Zygmunt Wiceprezes Koriat Piotr Sekretarz Karkowski Sławomir Skarbnik Witkowski Jarosław Członek zarządu Koriat Paweł
5.	Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Kieleckiej	ul. Wielkowiejska 1, 27-215 Wąchock 600-573-132	Prezes Januchta Feliks
6.	Wąchockie Stowarzyszenie Promocji Kultury „Proartis”	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku, ul. Kościelna 7, 27-215 Wąchock 041 271-50-33	Prezes Samsonowski Marek
7.	Stowarzyszenie „Wielka Nasza Wieś”	Wielka Wieś 361, 27-215 Wąchock 041 271-25-03 514-940-230	Prezes Przygoda Zdzisław Sekretarz Nowicka Halina Skarbnik Śmiecikowska Weronika Członek zarządu Nowak Halina
8.	Stowarzyszenie Wąchockie Towarzystwo Wędkarskie „Kamienna”	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku,	Prezes Piętaś Stanisław Wiceprezes Zarządu

		ul. Kościelna 7, 27-215 Wąchock 041-271-51-16 601-964-109	Maksymow Grzegorz Sekretarz Gajewski Sylwester Skarbnik Rutkowski Paweł
9.	Stowarzyszenie „Koło Gospodyń Wiejskich Marcinkowianie”	Marcinków 39 A, 27-215 Wąchock	Prezes Elżbieta Pastuszka
10.	Katolickie Stowarzyszenie Polskich Nauczycieli przy Opactwie Cystersów w Wąchocku	ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock	Prezes zarządu Balcerzak Judasz Wanda Wiceprezes Koczwarą Kazimierz Olszewska Małgorzata Sekretarz Dulewicz Joanna Skarbnik Banackowska Anna Członek zarządu Suszał Jolanta Ciok Elżbieta Lis Dariusz
11.	Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Parszowa	Parszów ul. Szkolna 28 27-215 Wąchock Do korespondencji: ul. Kamieniczki 9 41 2712 166	Prezes Kowalik Mirosław Wiceprezes Nagłowska Emilia Sekretarz Miernik Aldona Skarbnik Lipińska Katarzyna Członek zarządu Kowalski Przemysław
12.	Ludowo-Uczniowski Klub Sportowy „PARTYZANT” /zawiesił działalność w 2014r. zamierza się połączyć z Uczniowskim Klubem Sportowym „METEOR”	Szkoła Podstawowa w Wielkiej Wsi, Wielka Wieś 354 27-215 Wąchock	Prezes Mitura Jan Sekretarz Sadrak Ewa Skarbnik Spadło Anna
13.	Uczniowski Klub Sportowy „METEOR”	Gimnazjum Publiczne w Wąchocku ul. Kościelna 10	Prezes Parka Aldona Wiceprezes Lefek Michał Sekretarz Szczykutowicz Tomasz Skarbnik Płatek Paweł Członek Zarządu Wójcik Mariola

			Mendak Mariusz Mazurkiewicz Marek

Źródło: Dane z UMiG w Wąchocku

Na terenie Gminy Wąchock funkcjonują aktualnie 4 Ochotnicze Straże Pożarne w Wąchocku, Wielkiej Wsi, Parszowie i Marcinkowie. Dwie z tych organizacji są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (Wąchock i Wielka Wieś).

OSP w Wąchocku specjalizuje się w ratownictwie drogowym i medycznym, ponieważ posiada na wyposażeniu jednostki sprzęt ratownictwa drogowego i kadry, którą są w stanie skutecznie interweniować w przypadku zdarzeń drogowych, zaś OSP Wielka Wieś specjalizuje się w usuwaniu agresywnych owadów oraz w ratownictwie wodnym i nurkowaniu.

Poniżej charakterystyka wybranych organizacji:

1. Towarzystwo Przyjaciół Wąchocka

Należy do najstarszych stowarzyszeń działających w Wąchocku. Istnieje od 15 grudnia 1986r. Celem stowarzyszenia jest inicjowanie działalności naukowo - badawczej popularyzatorskiej z zakresu historii Wąchocka, zachowania dziedzictwa kulturowego i szeroko rozumianej promocji naszego miasta i gminy. Od chwili powstania TPW w miarę możliwości stara się być obecne w życiu kulturalnym gminy. Z naszej inicjatywy zorganizowane zostały w 1987r. pierwsze dni Wąchocka. Dni te były pomyślane jako okazja do szerokiej promocji Wąchocka. Gościło na nich wielu powszechnie znanych i lubianych artystów scen muzycznych i kabaretowych kraju. Z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Wąchocka powstał w 1995r. Komitet Założycielski Stowarzyszenia Sołtysów Ziemi Kieleckiej z siedzibą w Wąchocku prowadzony przez Mieczysława Szczodrego. To wydarzenie miało to wpływ na wprowadzenie w życie słynnego turnieju sołtysów. Towarzystwo było współorganizatorem takich imprez jak: Biesiada Biznesu, bale tematyczne np. Kosmiczne Ostatki, Co Wąchock NATO, Bal Dinozaurów Nie jest im obca także działalność wydawnicza. Wydali zbiory poezji oraz popularne opowiadania dotyczące dziejów Wąchocka i okolicy.¹⁵

¹⁵ <http://wachock.pl/s,15,Stowarzyszenia.html>

2. Wąchockie Stowarzyszenie Promocji Kultury „PROARTIS”

Początek działalności stowarzyszenia datuje się na początek roku 2007. pierwszą istotną imprezą, w której stowarzyszenie miało swój udział, były XVIII Dni Wąchocka. Stowarzyszenie brało również udział w organizacji licznych kampanii dobroczynnych i koncertów np.:

- w akcji charytatywnej dla jednej z mieszkańek Wąchocka,
- w kampanii ITAKI pt. „Pomóżmy zaginionym wrócić do domu”.

Stowarzyszenie chętnie współpracuje z młodzieżą, realizuje projekty promujące miasto i gminę w regionie oraz całej Polsce.¹⁶

3. Fundacja Obiekt Zabytkowy Opactwo Cystersów

Fundacja powstała w 1991 roku. Stawia sobie za cel odbudowę, konserwację i popularyzację obiektu w kraju i za granicą. Fundacja prowadzi działalność wydawniczą. Wydali serie pocztówek oraz przewodników. Poza tym fundacja była współorganizatorem sesji popularno-naukowych.¹⁷

4. Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Kieleckiej

Organizacja powstała w 1995 roku. Skupia sołtysów z całego województwa Świętokrzyskiego. Podstawowymi celami stowarzyszenia są: reprezentowanie i obrona wspólnych społecznych a także prawnych interesów sołtysów, jako przedstawicieli społeczności i samorządów wiejskich oraz podejmowanie działań na rzecz podnoszenia kwalifikacji oraz sprawności kulturalno – społecznej i ekonomiczno – gospodarczej w samorządowej służbie sołtysów. W ramach prowadzenia działalności pożytku publicznego, do głównych zadań organizacji pozarządowej należą m.in.:

- działalność charytatywna i pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej,
- ochrona zdrowia,
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej,
- działalność na rzecz rozwoju gospodarczego,
- działalność wspomagająca naukę i edukację,
- upowszechnianie kultury fizycznej,

¹⁶ <http://wachock.pl/s,15,Stowarzyszenia.html>

¹⁷ <http://wachock.pl/s,15,Stowarzyszenia.html>

- propagowanie ekologii o ochrony zwierząt,
- upowszechnianie praw człowieka
- działanie na rzecz bezpieczeństwa publicznego.¹⁸

5. Gminne Stowarzyszenie Niepełnosprawnych przy Klasztorze Cystersów w Wąchocku

Głównym zadaniem stowarzyszenia jest niesienie pomocy osobom z dysfunkcją i ich rodzinom. Ponadto zajmuje się organizacją imprez integracyjno - sportowych. Pomaga w pozyskiwaniu środków na budowę i wyposażenie łazienek, zakup sprzętów oraz przedmiotów ułatwiających życie osobom z dysfunkcją. Pośredniczy w pozyskiwaniu sprzętu rehabilitacyjnego. W ramach swojej działalności korzysta przede wszystkim z pomocy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i sponsorów prywatnych.¹⁹

6. Wąchockie Towarzystwo Wędkarskie „Kamienna”

Towarzystwo istnieje od 2008 roku. Podstawowy cel działania Stowarzyszenia to:

- organizowanie wędkarstwa jako racjonalnej formy wypoczynku i rekreacji,
- stworzenie dogodnych warunków do wędkowania,
- propagowanie ochrony przyrody,
- działanie na rzecz ochrony i racjonalnego użytkowania wód i całego środowiska naturalnego,
- kształtowanie postawy obywatelskiej i etyki wędkarskiej.²⁰

¹⁸ <http://www.soltysi.pl/index.php/o-nas-sszk/statut-stowarzyszenia>

¹⁹ <http://wachock.pl/s,15,Stowarzyszenia.html>

²⁰ <http://wachock.pl/s,15,Stowarzyszenia.html>

4. Diagnoza i analiza problemów społecznych

4.1. Bezrobocie

Bezrobocie interpretowane jako zjawisko towarzyszące gospodarce rynkowej, oznaczające brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej wykonywania i deklarujących chęć jej podjęcia. Z danych przedstawionych przez Główny Urząd Statystyczny przeciętna stopa bezrobocia na koniec lutego 2014 roku, wyniosła w Polsce 13,9%. Natomiast w województwie świętokrzyskim przeciętna stopa bezrobocia na koniec lutego 2014 wyniosła 17,1%, w powiecie starachowickim stopa bezrobocia na koniec lutego 2014 r. wyniosła aż 19,1%. W gminie Wąchock zaobserwować można tendencję zwyklowo - spadkową gdzie w 2012 roku liczba bezrobotnych w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła o 75 osób. Natomiast w 2013 roku liczba ta zmalała o 16 osób biorąc pod uwagę dane z wcześniejszego roku. Szczegółowe informacje zawiera poniższa tabela.

Tabela 21: Bezrobocie na terenie Miasta i Gminy Wąchock na koniec 2011, 2012 i 2013 roku

stan bezrobocia na dzień	ogółem bezrobotni	w tym kobiety	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	z prawem do zasiłku	Długotrwale bezrobotne
31.12.2011	557	280	14	149	292
31.12.2012	632	291	11	70	330
31.12.2013	616	264	19	70	359

Źródło: Dane PUP Starachowice

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Starachowicach wynika, iż w latach 2012 i 2013 drastycznie zmniejszyła się liczba osób uprawnionych do pobierania zasiłków mimo, że liczba bezrobotnych w porównaniu do roku 2011 znacznie zwiększyła się.

Podczas zebrania strategicznego przeprowadzono analizę przyczyn problemu bezrobocia:

1. brak miejsc pracy
2. mała przedsiębiorczość mieszkańców
3. niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców
4. brak systemowych rozwiązań związanych w pozyskaniem miejsca pracy
5. brak szkół przygotowujących do wykonywania poszukiwanych na runku pracy zawodów
6. brak w programach nauczania doradztwa zawodowego
7. brak rozeznania na temat potrzeby kształcenia w konkretnym zawodzie
8. mała aktywność osób długotrwale bezrobotnych
9. pozorne bezrobocie

10. stworzenie warunków lokalizacyjnych do pozyskania nowych przedsiębiorców przez władze lokalne
11. wykluczenie i marginalizacja

4.2. Ubóstwo

Jest to pojęcie ekonomiczne i socjologiczne opisujące stały brak dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki, w szczególności w zakresie jedzenia, schronienia, ubrania, transportu oraz podstawowych potrzeb kulturalnych i społecznych. Bieda stanowi zagrożenie dla realizacji celów lub zadań życiowych. Często słowo „bieda” i „ubóstwo” bywa używana jako synonimy. Ubóstwo może być rozpatrywane w sposób absolutny lub względne (relatywny). W ujęciu absolutnym jako ubogie traktowane są osoby, rodziny, czy też gospodarstwa Domowe, które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznawanych za podstawowe (wyżej wymienione np. jedzenie, schronienie, itd.). W ujęciu względnym poziom zaspokojenia potrzeb jednostek odnoszony jest każdorazowo do poziomu zaspokojenia potrzeb przez innych członków społeczeństwa. Rozumiane w ten sposób ubóstwo jest wynikiem rozpiętości w poziomie zaspokojenia potrzeb ludzi. To co istotne to, że nie można go całkowicie wyeliminować, a jedynie ograniczyć poprzez zmniejszenie nierówności w poziomach życia. Z ubóstwem wiąże się takie wskaźniki jak minimum socjalne²¹ czy też minimum egzystencji²².

Na terenie Miasta i Gminy Wąchock ubóstwo stanowi duży problem, gdyż spora część mieszkańców korzystających z pomocy społecznej jako powód wskazuje ubóstwo. W roku 2013 z tego tytułu wsparcie otrzymało 69 osób. Problem ten wynika takich czynników jak:

- mała ilość miejsc pracy na terenie gminy (wysokie bezrobocie),
- niskie zarobki (najczęściej jest to najniższa krajowa),
- bardzo często tylko jedna osoba w gospodarstwie domowym pracuje i utrzymuje całą rodzinę,
- niska dochodowość i opłacalność gospodarstw rolnych (słaba klasa gleb),

²¹ Wartość minimum socjalnego ustala Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS) i można je definiować jako: „minimum socjalne” to taki poziom niskich dochodów, który pozwala ludziom normalnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa (w integracji z nim) i nie wpaść w ubóstwo. Nie jest to de facto linia ubóstwa, ale linia ostrzegająca, że poniżej tej granicy powstaje zagrożenie ubóstwem. Definicja ta obejmuje nie tylko koszyk podstawowych usług i dóbr, ale także koszty zaspokojenia społecznych i kulturalnych potrzeb jednostek (edukacja, ochrona zdrowia, transport, wypoczynek).

²² Minimum egzystencji – stanowi górną granicę ubóstwa skrajnego. Jego wartość również szacuje IPiSS. Minimum egzystencji obejmuje te potrzeby, których zaspokojenie nie może zostać odłożone w czasie, a konsumpcja na niższym poziomie stanowi zagrożenie w czasie, a nawet życia jednostek. W skład koszyka biologicznego wchodzi podstawowe dobra i usługi związane z potrzebami mieszkaniowymi i żywnościowymi.

- sezonowość pracy – sezon zimowy jest okresem martwym.

Przy przyznawaniu świadczeń z pomocy społecznej osobom i rodzinom, które spełniają ustawowe kryterium dochodowe oraz występuje u nich ubóstwo mogą otrzymać pomoc tylko w przypadku gdy oprócz dysfunkcji „ubóstwo” występuje również inna dysfunkcja wymieniona w ustawie będąca powodem powstania trudnej sytuacji osoby lub rodziny.

4.3. Alkoholizm

Do najczęstszych problemów występujących w gminie należy alkoholizm, który bardzo często łączony jest z biedą oraz patologiami z niego wynikającymi. Problemy związane z chorobą alkoholową dotyczą:

- osoby pijącej /zaburzenia rozwoju psychofizycznego, zahamowanie kariery edukacyjnej, bezrobocie, bezdomność/
- życia rodzinnego /demoralizacja, przemoc, rozkład rodziny, zaburzenia emocjonalne, zaburzenia somatyczne/
- zaburzenia psychofizyczne rozwoju pijącej młodzieży.

Alkoholizm jest postrzegany jako jedno z ważniejszych zagrożeń wśród problemów społecznych. Większość mieszkańców oczekuje by władze samorządowe włączyły się aktywnie w rozwiązywanie tych problemów.

Trzeźwość wśród młodych ludzi nie jest modna dlatego często ulegają presji otoczenia i sięgają po alkohol. Od dłuższego czasu wzrasta spożycie alkoholu przez młodzież. Wczesne inicjowanie spożycia alkoholu jest problemem społecznym. Alkohol zaburza zdolność uczenia się- w związku z czym zbyt późne rozpoznanie picia staje się często przyczyną trudności i niepowodzenia w nauce. Alkohol przyczynia się do zahamowania rozwoju emocjonalnego a także opóźnienia w dojrzewaniu nastolatków. Picie alkoholu przez młodych ludzi powoduje także bezpośrednie szkody indywidualne i społeczne. Jest ono przyczyną wzrostu przestępczości wśród nieletnich.

Czynnikami przyczyniającymi się do nadużywania alkoholu są:

1. bezrobocie,
2. problemy finansowe,
3. konflikty rodzinne,
4. nawyki rodzinne – czerpanie złego wzorca od domowników mających problem z alkoholem,
5. złe zagospodarowanie wolnego czasu,
6. lekarstwo na problemy,

7. chęć zaimponowania rówieśnikom,
8. mała liczba miejsc, atrakcji zachęcających do innego, czynnego spędzania wolnego czasu.

Na terenie Gminy Wąchock rozwiązywaniem problemów alkoholowych zajmuje się m.in. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2013r.”²³ W/w program oprócz Komisji jest realizowany przez: Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku, Zespół Placówek Oświatowych w Wąchocku, Szkołę Podstawową w Wielkiej Wsi, Szkołę Podstawową w Parszowie, Gimnazjum Publiczne w Wąchocku, Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach, Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Wąchocku.

4.4. Niepełnosprawność

Niepełnosprawni stanowią dużą grupę osób na terenie Miasta i Gminy Wąchock. W 2013 roku liczba osób, które ubiegały się o pomoc z tego tytułu wyniosła 154. Przyczyny problemu:

1. wypadki,
2. choroby,
3. uwarunkowania genetyczne,
4. wiek,
5. bariery architektoniczne (głównie w szkołach),
6. brak samodzielności,
7. brak instytucji, stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
8. mała integracja społeczna,
9. małe świadczenia socjalne (zasilek pielęgnacyjny, brak środków na rehabilitację)
10. negatywne postrzeżenie społeczne rodziny z osobą niepełnosprawną.

Innym problemem jest długotrwała choroba, starczy wiek – zjawiska, które będą narastały w związku ze starzeniem się społeczeństwa w Polsce. Na terenie gminy nie ma domu opieki społecznej. Osoby samotne często nie mają opieki w domu oraz środków pieniężnych na prywatną opiekę.

²³ Uchwała Nr XXXI/159/2013 Rady Miejskiej w Wąchocku z dnia 31 stycznia 2014r.

4.5. Narkomania

Narkomania - zjawisko i problem występujące na terenie Miasta i Gminy Wąchock o charakterze marginalnym. Z reguły jest ona ukryta, gdyż sam proceder sprzedaży i rozpowszechniania narkotyków odbywa się w ściśle określony sposób i jest owiany wielką tajemnicą. Problem dotyczy głównie młodzieży szkolnej. Przyczyny problemu:

1. mała wiedza nt. skutków zażywania narkotyków, dopalaczy,
2. szpan – trend,
3. ciekawość,
4. problemy życiowe,
5. mała asertywność – presja rówieśników,
6. małe zainteresowanie ze strony rodziców, słaby kontakt z dzieckiem – nieumiejętność zauważenia zmiany w zachowaniu dziecka.

Do najczęściej zażywanych środków odurzających należy marihuana. Według młodych ludzi jest ona najmniej inwazyjnym i szkodliwym narkotykiem. Nie jest to prawdą, gdyż większość biorących groźniejsze środki odurzające zaczynała właśnie od tzw. „miękkich narkotyków” (haszyszu i marihuany). To przekonanie dotyczy również środków wziewnych (kleje, rozpuszczalniki). Wdychane opary działają bezpośrednio na tkankę mózgową doprowadzając do zniszczenia kilkuset tysięcy komórek nerwowych. Wdychanie tych substancji może doprowadzić do śmierci przez uduszenie lub niewydolność serca.

Ważne jest uświadamianie i przekazywanie młodym ludziom informacji na temat metod jakimi uczniowie mogą być nakłaniani do zażywania środków odurzających, jak im się przeciwstawiać, gdzie szukać pomocy oraz najważniejsze jakie skutki wywołuje narkotyzowanie się. Należy pamiętać, że zakup środków odurzających nie stanowi w dzisiejszych czasach problemu. Można je nabyć nie tylko w klubach i pubach ale także w bardziej prozaicznych miejscach np. na ławce w parku.

Działania profilaktyczne w przeciwdziałaniu uzależnieniom od narkotyków powinny odgrywać jedną z kluczowych ról i powinny wspomagać codzienną pracę i czujność rodziców, nauczycieli, wychowawców, władz, stróżów prawa, instytucji publicznych. Wszelkie sygnały o pojawieniu się problemu nie powinny być bagatelizowane oraz powinno się zadbać o rozwiązywanie ich „w zarodku”. Lepsze skutki odgrywa nauka i profilaktyka wśród młodzieży niż leczenie osób uzależnionych. Wszelkie działania powinny być ukierunkowane na rozwijanie u młodzieży postaw asertywnych, wzmacnianie konstrukcji

emocjonalno-psychicznej uczniów oraz wskazywanie ciekawych i zdrowych form spędzania wolnego czasu oraz rozwijania własnych zainteresowań i pasji.

4.6 Przestępczość, w tym przemoc w rodzinie

Jako przyczyny tego problemu można wymienić:

1. wzorce rodzinne,
2. konflikty rodzinne,
3. bezradność ofiar przemocy,
4. zła sytuacja finansowa,
5. uzależnienia,
6. brak umiejętności radzenia sobie z emocjami,
7. brak świadomości praw osób pokrzywdzonych
8. bezkarność sprawców.

Na terenie Miasta i Gminy Wąchock są to jednorazowe przypadki i dotyczą przemocy psychicznej, potęguje ją alkoholizm i ubóstwo.

Problem przemocy w rodzinie jest problemem bardzo skomplikowanym, wielowymiarowym oraz trudnym, w niektórych przypadkach nie do rozpoznania, gdyż często ofiary przemocy wstydzą się mówić o zaistniałej sytuacji i są przekonane o swojej winie. Bierna postawa ofiar sprawia, że często na zewnątrz nie widać, iż w danej rodzinie pojawia się przemoc do momentu, w którym ofiara sama nie powie o problemie lub nie widać cielesnych skutków przemocy.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciwko członkom rodziny, które narusza ich prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Do przemocy domowej może dojść w każdej rodzinie, niezależnie od jej statusu społecznego, materialnego czy też poziomu wykształcenia członków rodziny.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. jest intencjonalna - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary.
2. siły są nierównomierne - we wzajemnych relacjach jedna ze stron ma przewagę nad drugą.

3. narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).
4. powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy:

1. Przemoc fizyczna - czyli działanie powodujące urazy, stłuczenia, złamania, zasinienia itp.
2. Przemoc psychiczna - rozmyślne zachowanie nie zawierające aktów przemocy fizycznej, które powoduje obniżenie prawidłowego rozwoju psychicznego, zaburzenia osobowości, niskie poczucie własnej wartości, stany nerwicowe i lekowe.
3. Wykorzystywanie seksualne
4. Zaniedbanie - czyli niezaspokojenie podstawowych potrzeb, w szczególności dziecka, zarówno fizycznych jak i psychicznych.

Latami problem przemocy domowej był marginalizowany, nie dostrzegano jego rozmiarów ani zagrożeń. System pomocy dla osób krzywdzonych organizowany jest od niedawna.

Instrumentem wspomagającym walkę z przemocą w rodzinie jest ustawa z dn. 29 lipca 2005 z późniejszymi zmianami (01.08.2010-nowelizacja). Jednym z celów nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest rozwój profilaktyki jako formy działania zapobiegającego przemocy, w tym w szczególności wobec dzieci. Następnie stworzenie mechanizmów ułatwiających izolację sprawców od ofiar, a także resocjalizacja osób stosujących przemoc w rodzinie.

W nowelizacji ustawy rozszerzono również katalog form bezpłatnej pomocy ofiarom przemocy domowej. Wprowadzono m.in. możliwość bezpłatnego poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego, badania lekarskiego dla ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała oraz wydania zaświadczenia lekarskiego.

Jednym z zadań, które musi realizować gmina w związku z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, jest zakładanie tzw. **zespołów interdyscyplinarnych**²⁴ złożonych

²⁴ Zasady, tryb i zadania zespołów interdyscyplinarnych określa ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.).

z przedstawicieli służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy (jednostek organizacyjnych pomocy społecznej; gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych; Policji; oświaty; ochrony zdrowia; organizacji pozarządowych). Na terenie Miasta i Gminy Wąchock działa **Zespół interdyscyplinarny** spotykający się nie rzadziej niż raz na kwartał, składający się z 11 osób, w tym 2 pracowników socjalnych, 4 pedagogów.

Jego zadaniem jest realizacja działań określonych w Gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemów, punktów zapalnych oraz przyczyn, mających na celu zapobieganie i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach skorzystania z pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Szczególny nacisk kładzie się na rozwój profilaktyki, jako skutecznej formy pomocy w sytuacjach, gdy w rodzinie nie występuje jeszcze zjawisko przemocy, ale rodzina może być tym zjawiskiem zagrożona.

Przepisy tzw. ustawy przemocowej nakładają na ośrodek pomocy społecznej (OPS) obowiązek zapewnienia obsługi organizacyjno-administracyjno-technicznej prac gminnego zespołu²⁵, który spotyka się w zależności od potrzeb, ale nie rzadziej niż raz na kwartał. Ten wymóg nie dotyczy prac grup roboczych, które są odpowiedzialne za bezpośrednią pracę z indywidualnymi przypadkami stosowania przemocy. Ważnym elementem tej obsługi jest zapewnienie przez OPS pomieszczenia, w którym odbywają się spotkania zespołu lub grupy roboczej. Jest to niezbędne z uwagi na zachowanie poufności danych związanych z omawianymi sprawami. Ponadto OPS musi też informować osoby wchodzące w skład zespołu o terminach kolejnych spotkań. Może za to odpowiadać pracownik OPS, który nie musi być członkiem zespołu. Natomiast protokołowanie spotkań zespołu, podczas których mogą być omawiane sprawy indywidualnych rodzin, może być powierzone tylko osobie, która jest członkiem zespołu. Ustawa daje bowiem prawo przetwarzania danych wrażliwych tylko członkom zespołu, którzy składają m.in. oświadczenia o zachowaniu poufności²⁶.

²⁵ W gminie Wąchock obsługę tego organu prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku.

²⁶ Podstawa prawna: Art. 9a – 9d ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2011 nr 149 poz. 887 z późn. zm.).

Przemoc w rodzinie to wciąż temat tabu, dlatego jej ofiarom tak trudno jest otrzymać fachową pomoc. Również dlatego powszechne jest przekonanie że dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali przemocy. Bardzo często media podają o przypadkach stosowania brutalnej przemocy wobec członków rodziny, a szczególnie wobec małoletnich dzieci.

Pomocna w rozwiązywaniu bądź łagodzeniu problemu może być Niebieska Linia, jest to organizacja, która pomaga osobom będącym ofiarami przemocy domowej. Niebieska linia to też numer telefonu 0-801-120-002 pod który można dzwonić, jeśli ktoś padnie ofiarą przemocy. Pod numerem telefonu czeka kompetentna osoba, która może pomóc, co należy zrobić w danej sytuacji, poda także adres najbliższego ośrodka, do którego można się zgłosić czy sprawa powinna trafić do prokuratury. Niebieska linia może zgłosić sprawę za osoby poszkodowane, gdyż przemoc jest przestępstwem ściganym z urzędu. O sprawie powinno się poinformować policję.

Zgodnie z art. 107 pkt. 2 w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie pracownik socjalny wypełnia formularz „Przemoc społeczna – Niebieska Karta” stanowiący załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego. Procedura „Niebieskiej Karty” to:

- dokumentacja
- krótko i długofalowy plan pomocy wszystkim członkom rodziny,
- współpraca z przedstawicielami innych instytucji i organizacji powołanych do udzielania pomocy ofiarom przemocy,
- interwencja wobec sprawcy
- monitorowanie sytuacji rodziny

„Niebieskie Karty” na terenie Gminy Wąchock są wydane głównie na wniosek Policji, i tak w roku 2013 wydano ich 26, zaś w bieżącym roku do końca kwietnia 11.

4.7. Inne problemy społeczne

Bezdomność

Jest to problem śladowy na terenie Miasta i Gminy Wąchock – w MGOPS pomoc finansową z tego tytułu w 2013 roku otrzymały 2 rodziny.

Sieroctwo (eurosieroctwo)

- przyczyną problemu są rozwody rodziców,

- rodzice wyjeżdżający za granicę w celu poprawy sytuacji finansowej rodziny w szczególności poprzez podejmowanie prac sezonowych.

Na terenie Miasta i Gminy Wąchock problem eurosieractwo wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych jest niewielki (12 rodzin w roku 2013).

Kłęski żywiołowe

Definiujemy jako ekstremalne zjawisko naturalne powodujące znaczne szkody na terenie objętym tym zjawiskiem, pozostawiające po sobie często zmieniony obraz powierzchni ziemi. Powoduje ono również wysokie straty w gospodarce człowieka, może przemodelować stan przyrody, a nawet zagrażać życiu ludzkiemu.

- wichury występujące sezonowo (niszczące domy, stodoły i inne zabudowania gospodarcze)
- powodzie
- susza

Miasto Wąchock z uwagi na położenie w dorzeczu rzeki Kamiennej często nawiedzają powodzie spowodowane wylewem rzeki w przypadku niekorzystnych warunków atmosferycznych. W wyniku wylewu rzeki znaczne straty ponoszą gospodarstwa domowe położone w pobliżu rzeki. W latach 2010-2011 z pomocy państwa na usuwanie skutków klęski żywiołowe skorzystało 87 gospodarstw domowych.

5. Analiza SWOT

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostało poprzedzone przeprowadzeniem kompleksowej analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych związanych z rozwojem gminy w sferze społecznej. Analiza SWOT służy do uporządkowania danych i informacji, jest wykorzystywana w uspołecznionym procesie planowania. Polega ona na ocenie szans i zagrożeń procesu rozwoju w kontekście własnych atutów (silnych stron) i słabości. Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts – silne strony, weaknesses - słabe strony, opportunities - szanse/możliwości, threats – zagrożenia.

Zebranie materiału informacyjnego i przeprowadzenie konsultacji pozwoliło na sporządzenie diagnozy problemów społecznych dla Miasta i Gminy Wąchock i opracowanie analizy SWOT. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

Tabela 22: Analiza SWOT.

Mocne Strony	Słabe Strony
• Istniejąca strategia rozwoju Gminy • Dobrze wykształcona i aktywna kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej m.in. realizacja projektu systemowego nakierowanego na aktywizację zawodową, edukacyjną, zdrowotną osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej • Korzystne i atrakcyjne położenie geograficzne (ciekawe obszary krajobrazowe, bliskość większych miast np. Kielc, Skarżyska -Kamiennej i Starachowic) • Rozwinięte szlaki turystyczne i rowerowe • Dobry dostęp do Internetu za pomocą łączy TP S.A, łączy radiowych WiFi świadczonych przez prywatnych	• Brak organizacji skupiających środowisko osób niepełnosprawnych. Jest tylko jedno stowarzyszenie. • Mały i ograniczony lokalny rynek pracy • Ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych • Wysoki poziom bezrobocia • Wzrastająca liczba ludzi ubogich • Niekorzystne, trudno powstrzymywane zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa • Migracja zarobkowa młodych i wykształconych osób związana

dostawców, sieci komórkowe • Duża aktywność Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury – wiele imprez o charakterze plenerowym, kulturalnym, sportowym, artystycznym, itp. • Złóża wapieni, gliny, piasku • Walory rzeki Kamienna • Obchody Dni Wąchocka • Organizowanie zajęć pozalekcyjnych przez nauczycieli • Grupa ludzi udzielających się społecznie • Rozpoznawalność m.in. dzięki popularnym dowcipom	z brakiem perspektyw rozwoju na terenie Miasta i Gminy • Wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw • Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych • Zastój w budownictwie mieszkaniowym, mała ilość mieszkań socjalnych • Brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia w tym także osób niepełnosprawnych • Małe środki Powiatowych Urzędów Pracy na aktywizację zawodową • Słabo rozwinięta sieć doradztwa zawodowego • Słaba oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży • Ograniczone możliwości udzielania pomocy niefinansowej – mała sieć świetlic dla dzieci i młodzieży oraz miejsc aktywnego spędzania wolnego czasu dla ludzi starszych (np. Kluby Seniora), brak instytucji zatrudnienia socjalnego np. Klub Integracji Społecznej, spółdzielnie socjalne, (zatrudnienie wspierane). • Ograniczony dostęp do służby zdrowia
Szanse	Zagrożenia
• Możliwość realizacji projektów z wykorzystaniem środków z budżetu	• Wzrastający poziom bezrobocia, małe poczucie bezpieczeństwa

Unii Europejskiej. • Edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia.• Silny i w miarę posiadanych kompetencji sprawnie działający samorząd.• Decentralizacja finansów publicznych, co może spowodować skierowanie większych środków finansowych na realizację polityki społecznej.• Propagowanie profesjonalnych programów profilaktycznych.• Promocja atrakcyjnych elementów kultury i zwyczajów.• Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.• Powstanie i rozwój agroturystyki jako źródło dodatkowego dochodu rolników.• Pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.• Wyznaczenie terenów inwestycyjnych.• Rozwój ekologicznego przemysłu rolno –spożywczego.• Programy wyrównujące szanse rozwojowe mniejszych ośrodków wiejskich.• Uproszczenie przepisów dotyczących zakładania własnej działalności gospodarczej.	finansowego. • Obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami o nieproporcjonalnej wielkości do środków budżetowych.• Długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej.• Stereotypy w wizerunku pomocy społecznej.• Starzenie się społeczeństwa.• Brak środków na budownictwo społeczne.• Wzrastający poziom narkomanii i alkoholizmu.• Mała liczba organizacji mogących się zaangażować w usuwanie problemów społecznych lub przyczyn ich powstawania.• Wzrost patologii społecznych spowodowanych małą ofertą spędzania czasu wolnego.• Postępujące zubożenie społeczeństwa w małych miejscowościach.• Mała ilość inwestorów zewnętrznych.• Niejasne i niestabilne przepisy prawa w dziedzinie polityki społecznej.• Zawile procedury korzystania ze środków Unii Europejskiej.• Słaby przepływ informacji o możliwościach rozwoju, wspomaganych przez dofinansowanie inwestycji ze środków unijnych.• Ograniczony dostęp do środków Unii

• Ulgi podatkowe dla przedsiębiorców• Organizowanie spotkań integracyjnych/ poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Miasta i Gminy Wąchock.• Powstanie kilku nowych stanowisk etatowych w Centrum Kultury: koordynator sportowy, koordynator działań na rzecz ludzi starszych/samotnych itp.	Europejskiej. • Blokowanie inwestycji poprzez różnego rodzaju rozporządzenia i ustawy np. środowiskowe.• Niewystarczająca ilość aktywnych organizacji pozarządowych działających na terenie gminy w zakresie pomocy społecznej m.in. poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych.• Mała aktywność własna osób korzystających z pomocy społecznej• Utrwalanie i rozszerzanie się zjawiska przejmowania negatywnych wzorców i dziedziczenia biedy.• Polityka społeczna nastawiona na „rozdawnictwo”, a nie na pomoc w zmianie sytuacji życiowej.

Bez wątpienia mocną stroną gminy jest położenie i walory turystyczno- krajobrazowe. Dobrze wykorzystane mogą przynieść znaczne profity. Niestety gmina ma również wiele słabych stron. Jedną z nich jest brak rozwiniętego i specjalistycznego systemu obsługi około biznesowej dla mikro, małych i średnich firm zarówno w skali lokalnej jak i w kontekście inwestorów zewnętrznych. Jest to bardzo istotne, ale i złożone zagadnienie. Stwarzając warunki dla rozwoju przedsiębiorczości miasto przyczynia się do tworzenia nowych miejsc pracy, ale także samo czerpie pewne korzyści np. z podatków lokalnych, które w części mogą pokrywać wydatki związane z prowadzoną przez miasto polityką społeczną. Dodatkowe miejsca pracy to również w pewnym stopniu zapobieganie pewnym patologiom, takim jak alkoholizm czy ubóstwo.

6. Misja i wizja Miasta i Gminy Wąchock w sferze społecznej

Misją Gminy Wąchock w kontekście rozwiązywania problemów społecznych jest:

Wspólne działanie osób, instytucji i organizacji w celu podniesienia jakości życia społeczności lokalnej Miasta i Gminy Wąchock i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Wizja i cele strategii

Naczelnym zadaniem Strategii jest sformułowanie wizji, której urzeczywistnienie stanowi o realizacji misji. Wizja zarówno w teorii, jak i w praktyce definiowana jest jako pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, przyjęte na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania.

Kreowanie wizji, czyli przewidywanie przyszłości jest skomplikowanym procesem, który wymaga nie tylko twórczej wyobraźni i zdolności do syntezy, lecz także dużej wiedzy, która ma wpływ na obraz przyszłości gminy. Urzeczywistnieniu wizji służy planowanie wieloletnie.

Wizja Miasta i Gminy Wąchock w sferze społecznej

Na terenie Miasta i Gminy Wąchock funkcjonuje sprawny system pomocy społecznej, umożliwiający osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Problemy społeczne rozwiązują nie tylko instytucje publiczne, ale także sektor przedsiębiorstw i organizacje pozarządowe skutecznie pozyskujące środki na rozwiązywanie bądź niwelowanie tych problemów.

Tabela 23: Ustalenie hierarchizacji problemów i celów strategicznych

L.p.	Problemy społeczne	Cele strategiczne	
1	Bezrobocie	Przeciwdziałanie bezrobociu.	
2	Alkoholizm/ w rodzinie	przemoc	Zahamowanie zjawiska alkoholizmu oraz pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie i złagodzenie jego skutków.
3	Niepełnosprawność	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych poprzez integrację w środowisku lokalnym oraz likwidowanie wszelkich barier psychologicznych, społecznych i fizycznych dyskryminujących te osoby.	
4	Zwiększenie aktywności osób starszych/samotnych	Aktywność będziemy zwiększać poprzez różnego rodzaju działania na rzecz osób starszych/samotnych.	
5	"Zastopowanie" spadku liczby mieszkańców	Najtrudniejsze zadania w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	
6	Działania na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	Aktywność młodzieży będziemy zwiększać poprzez różnego rodzaju działania na ich rzecz.	

7. Cele strategiczne i kierunki działań

Cel strategiczny 1: Łagodzenie bezrobocia w Gminie Wąchock

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
2. Przeciwdziałanie oraz eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia również uzależnienia bezrobotnych świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

Kierunki działań:

1. Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami (MGOPS, PUP, Urząd Miejski) i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia poprzez:
 - wzajemne informowanie o działaniach i prowadzenie bieżącej analizy bezrobocia,
 - wspólne przygotowywanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałaniu bezrobociu np. organizowanie szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowanie zawodowe, itp.
2. Tworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy na terenie Miasta i Gminy Wąchock.
3. Rozwój zatrudnienia socjalnego dla bezrobotnych w formie spółdzielni socjalnej.
4. Utworzenie Klub Integracji Społecznej działający przy stowarzyszeniu/fundacji.
5. Zatrudnienia bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałanie bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, przygotowanie zawodowe, itp.).
6. Działania zmierzające w kierunku założenia inkubatora przedsiębiorczości na terenie Miasta i Gminy Wąchock w oparciu o środki z RPO WŚ na lata 2014-2020.
7. Działalność informacyjna - zwłaszcza Urzędu Pracy - dla bezrobotnych o możliwościach pomocowych, a dla organizacji pozarządowych o aktualnych projektach w kierunkach przeciwdziałania bezrobociu.
8. Prowadzenie przez pracowników socjalnych szeroko rozumianej pracy socjalnej zwłaszcza dla osób długotrwale bezrobotnych.
9. Uświadomienie osobom bezrobotnym roli aktywności zawodowej w poprawie sytuacji społecznej i rodziny.
10. Zdobywanie nowych umiejętności (przekwalifikowanie się) przez osoby bezrobotne.

11. Wskazywanie młodzieży i rodzicom aktualnych potrzeb rynku pracy celem trafnych decyzji odnośnie dalszego kształcenia – doradztwo zawodowe w gimnazjach.
12. Pomoc w znalezieniu pracy dla mieszkańców Miasta i Gminy Wąchock (zadanie powinno być realizowane przede wszystkich przez Powiatowy Urząd Pracy we Starachowicach).
13. Realizacja projektu systemowego z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przez MGOPS. Projekt będzie obejmował m.in. organizację szkoleń, warsztatów, kursów przekwalifikowujących co daje im możliwość samozatrudnienia, zmiany ich nastawienia, mentalności.
14. Zwiększenie mobilności osób bezrobotnych.
15. Zwiększenie ilości staży, prac interwencyjnych i innych aktywnych form aktywizacji zawodowej.

Institucje, które mogą zaangażować się w rozwiązanie problemu bądź jego złagodzenie:

- Powiatowy Urząd Pracy w Starachowicach,
- MGOPS w Wąchocku
- Urząd Miasta i Gminy Wąchock
- stowarzyszenia/fundacje
- placówki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Wąchock, zwłaszcza Gimnazjum
- lokalni przedsiębiorcy (dając możliwość zatrudnienia, staży, przyuczenia do zawodu).

Pozostające w dyspozycji MGOPS środki finansowe na pomoc materialną stanowią ważny instrument służący kształtowaniu pożądanych postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych OPS²⁷.

Działania z zakresu pracy socjalnej podejmowane przez MGOPS to mobilizowanie podopiecznych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia się. W ramach tych działań podstawą pomocy staje się **kontrakt socjalny** zawierany pomiędzy bezrobotnym a pracownikiem socjalnym, określający zasady współpracy oraz cele do których należy zmierzać i uzależniający przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwaniu pracy.

²⁷ W pierwszej kolejności środki te są wydatkowane na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców, tj. dożywanie w szkole.

W wyniku negocjacji kontraktu socjalnego może być proponowana praca (roboty publiczne lub prace interwencyjne współfinansowane ze środków Powiatowego Urzędu Pracy) dla najbardziej aktywnych podopiecznych.

Celem prowadzenia intensywnej pracy socjalnej jest kształtowanie u bezrobotnego odpowiedzialności za swój los, umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości.

Szczególnie ważne jest nauczenie prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowania najbliższej przyszłości własnej rodziny.

Działania na rzecz złagodzenia bezrobocia na terenie Miasta i Gminy Wąchock	Wartość bazowa	Wartość docelowa=suma lat 2014-2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1. Liczba zrealizowanych projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską i budżet państwa przez Ośrodek Pomocy Społecznej	5	7	Kierownik MGOPS Wąchock	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
2. Liczba osób z terenu Miasta i Gminy Wąchock biorących udział w projektach mających na celu wejście lub powrót na rynek pracy	0	105	Kierownik MGOPS Wąchock	15	15	15	15	15	15	15	105	100,00%
3. Liczba osób z terenu Miasta i Gminy Wąchock dla których zostały zorganizowane staże zawodowe	0	21	Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock	3	3	3	3	3	3	3	21	100,00%
4. Liczba przeprowadzonych godzin zajęć grupowych przez doradców zawodowych/psychologów dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy	0	140	Kierownik MGOPS Wąchock	20	20	20	20	20	20	20	140	100,00%
5. Liczba przeprowadzonych godzin zajęć indywidualnych przez doradców zawodowych/psychologów dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy	0	350	Kierownik MGOPS Wąchock	50	50	50	50	50	50	50	350	100,00%
6. Liczba osób z terenu Miasta i Gminy Wąchock, która wzięła udział w pracach interwencyjnych	0	105	Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock	15	15	15	15	15	15	15	105	100,00%

7. Liczba osób, która utworzyła własną działalność gospodarczą	0	280	Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock	40	40	40	40	40	40	40	40	280	100,00%
8. Liczba szkolnych doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach na terenie Miasta i Gminy Wąchock	0	7	Szkoły z terenu Miasta i Gminy Wąchock	1	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
9. Liczba godzin doradztwa zawodowego przeprowadzonych w szkołach na terenie Miasta i Gminy Wąchock	0	420	Szkoły z terenu Miasta i Gminy Wąchock	60	60	60	60	60	60	60	60	420	100,00%

Cel strategiczny 2: Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w Rodzinie

Kierunki działań:

Zadania przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej w edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działanie na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjo -terapeutycznych.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego.
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.
7. Praca ze specjalistami zwłaszcza psycholog i prawnik:
 - diagnozowanie problemów,
 - wzajemna współpraca instytucji samorządowych i państwowych,
 - dostępność punktów konsultacyjnych,
 - prelekcje i wykłady w szkołach,
 - tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki angażującego wiele grup społeczności lokalnej (młodzież – dorośli – wychowawcy)
 - wykorzystanie prawnego zobowiązania do leczenia odwykowego.

Kierunki działań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu można podzielić na:

1. Działania ratunkowe:
 - Informowanie o możliwościach leczenia – poradnictwo.
 - Motywowanie do leczenia ambulatoryjnego, a w przypadkach skrajnych – zamkniętego w celu zniwelowania bezpośredniego wpływu substancji psychoaktywnej na osobę uzależnioną.

2. Wychodzenie z uzależnienia:

- zapewnienie możliwości leczenia (osobie uzależnionej i współuzależnionej),
- wzmocnienie efektów leczenia (rehabilitacja, grupy wsparcia),
- Klub Integracji Społecznej działający przy stowarzyszeniu/fundacji – zapewnienie pracy dla osoby wychodzącej z uzależnienia.

3. Współpraca z Klubem Anonimowych Alkoholików funkcjonującym n terenie Miasta i Gminy Wąchock w celu wspólnych na rzecz rozwiązania problemów alkoholowych.

Działania ukierunkowane na wychodzenie z uzależnienia – adresowane są do osób uzależnionych i współuzależnionych i obejmują:

- programy leczenia i terapii uzależnienia oraz współuzależnienia,
- programy redukujące negatywne konsekwencje uzależnienia i umożliwiające powrót do pełnego funkcjonowania społecznego.

Niezbędnym jest uruchomienie programu wspierającego podmioty i instytucje pomagające osobom uzależnionym w wychodzeniu z nałogu i adaptacji do życia w społeczeństwie poprzez pomoc pracodawcom zatrudniającym osoby wychodzące z nałogu, które podpiszą kontakt socjalny z pracownikiem socjalnym zobowiązujący go do abstynencji oraz podjęcia przewidzianych programem zajęć.

4. Zapobieganie uzależnieniom.

- ciągłe monitorowanie zjawiska, szczególnie wśród dzieci i młodzieży
- informowanie o mechanizmach i konsekwencjach uzależnień (poprzez media, konferencje, spotkania z rodzicami w szkołach)
- opracowanie i wdrożenie programu działań z grupami ryzyka (np. z bezrobotnymi)
- edukacja – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży (w szkołach, świetlicach, środowisku)
- promowanie mody na pozytywny styl życia
- aktywizacja zawodowa – działania PUP, MGOPS poprzez projekt systemowy POKL

Działania zapobiegawcze – profilaktyka, obejmować będzie programy profilaktyczne ukierunkowane na zidentyfikowanie w diagnozie grupy społeczne i wiekowe na trzech poziomach:

- skierowane do całej społeczności gminnej,

- skierowane do grup zagrożonych uzależnieniem,
- skierowane do osób dotkniętych uzależnieniem.

I mogą to być działania Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku, Kościoła np.

- tworzenie nowej lub rozszerzenie dotychczasowej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży,
- wycieczki dla młodzieży np. zielone szkoły, białe szkoły
- dofinansowanie do wakacji,
- klub sportowy, siłownia, w każdej szkole działająca świetlica,
- wykorzystanie środków z UE do tworzenia placówek wspierających organizację wolnego czasu np. dla szkół na organizację zajęć pozalekcyjnych.

Instytucje, które mogą zaangażować się w rozwiązanie bądź zniwelowanie problemu:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii działająca przy Urzędzie Miasta i Gminy w Wąchocku
- Grupa terapeutyczna AA
- Ośrodki zdrowia
- MGOPS w Wąchocku
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku
- Policja
- Sąd
- Prokuratura

Kierunki działań dla zmniejszenie przemocy w rodzinie:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez:
 - skuteczne i kompleksowe działania wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się tym problemem (policja, prokuratura, ośrodek pomocy społecznej, szkoły, świetlice),
 - szeroko rozumiana działalność informacyjno-edukacyjna na temat problemu przemocy w rodzinie poprzez media, szkoły, organizowanie konferencji, porad, kampanii, itp.
 - zabezpieczenie schronienia ofiarom przemocy.
2. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy - pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieki lekarskiej, a także odbieranie dzieci w przypadku zagrożenia życia

z rodzin, gdzie występuje przemoc przez pracowników socjalnych i funkcjonariusz policji.

3. Podjęcie działań wobec sprawców przemocy:
 - skierowanie na leczenie,
 - pomoc psychologiczna,
 - praca socjalna (kontrakt socjalny).
4. Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci i młodzieży poprzez:
 - Realizację programów np. „Bezpieczna Szkoła”.
 - Organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie.
5. Tworzenie grup samopomocowych:
 - Ofiar przemocy.
6. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji do udzielania pomocy ofiarom przemocy oraz podejmowania interwencji wobec sprawców, poprzez organizowanie szkoleń dla:
 - policjantów,
 - przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości (sędziów, prokuratorów, kuratorów),
 - lekarzy,
 - nauczycieli, pedagogów szkolnych,
 - pracowników socjalnych,
 - członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
7. Działania edukacyjne szkoły, kościoła, policji:
 - programy profilaktyczne,
 - rekolekcje rodzinne, homilie o wartości rodziny.
8. działania UMiG w zakresie zapewnienie miejsc pracy,
9. działania prewencji Policji,
10. zorganizowanie przy UMiG punktu konsultacyjnego (pomoc psychologiczna, terapeutyczna, mediacyjna, prawna),
11. tworzenie świetlic socjoterapeutycznych,
12. tworzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu.
13. Wykorzystywanie instrumentu „niebieskich kart”.

W realizowaniu tych działań winny wziąć udział wszystkie osoby pracujące w instytucjach pomagających ofiarom i sprawcom przemocy. Problem przemocy w rodzinie powinien być na bieżąco monitorowany i corocznie uwzględniany w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2011-2015²⁸.

Instytucje, które mogą zaangażować się w rozwiązanie bądź zniwelowanie problemu:

- punkt konsultacyjny – psycholog,
- kuratorzy sądowi (Sąd Rodzinny),
- Policja
- Prokuratura
- Sąd
- pedagodzy szkolni.

²⁸ Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej nr X/50/2011 z dnia 24 czerwca 2014r.

Działania na rzecz zmniejszenia liczby osób nadużywających alkoholu i przemocy w rodzinie	Wartość bazowa	Wartość docelowa= suma lat 2014-2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1. Liczba lat kiedy na terenie Gminy działa Klub AA przy Stowarzyszeniu/Fundacji	0	6	Stowarzyszenie / fundacja	0	1	1	1	1	1	1	6	100,00%
2. Liczba przeprowadzonych spotkań profilaktycznych w szkołach/ spotkania ze wzorami godnymi naśladowania np. przedsiębiorcami/radnymi, osobami, które skutecznie sobie poradziły z chorobą alkoholową	0	63	Szkoły z terenu Miasta i Gminy Wąchock	9	9	9	9	9	9	9	63	100,00%
3. Liczba gminnych kampanii edukacyjnych np. "Trzeźwy za kierownicą", "Stop uzależnieniom"	0	6	Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock	0	1	1	1	1	1	1	6	100,00%
4. Liczba kontroli punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzeganie prawa	0	12	Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock	0	2	2	2	2	2	2	12	100,00%
5. Liczba zatrudnionych specjalistów np. terapeuty w zakresie uzależnień	0	3	Przewodniczący Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przemocy w Rodzinie	0	1	1	1	0	0	0	3	100,00%
6. Liczba zorganizowanych imprez profilaktycznych (festyn, wycieczki, rajdy)	0	14	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	2	2	2	2	2	2	2	14	100,00%

Cel strategiczny 3: Podejmowanie działań na rzecz wsparcia inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w środowisku lokalnym i rodzinnym.
2. Likwidacja barier mentalnych społeczeństwa.
3. Aktywizowanie zawodowe osób niepełnosprawnych.
4. Pomoc rodzinom z osobą niepełnosprawną.
5. Edukacja społeczeństwa dot. problemu niepełnosprawności.

Kierunki działań:

1. Pomoc finansowa osobom niepełnosprawnym udzielana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąchocku.
2. Organizowanie działalności informacyjnej o prawach osób niepełnosprawnych.
3. Integrowanie ze środowiskiem (np. udział w imprezach kulturalnych, okolicznościowych, itp.)
4. Pomoc psychologiczna dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
5. Integracja środowiska osób niepełnosprawnych.
6. Pomoc w organizacji opieki geriatrycznej.
7. Zmiana mentalności nauczycieli w szkołach – tworzenie klas integracyjnych.
8. Likwidacja barier architektonicznych przez Urząd Miasta i Gminy w budynkach użyteczności publicznej.
9. Rozwinięcie usług transportowych (m.in. sieć transportowa dla osób niepełnosprawnych, miejsca na parkingach, właściwa sygnalizacja uliczna i w środkach transportu).
10. Zapewnienie dostępu do rehabilitacji, pomoc Urzędu Miasta i Gminy w organizowaniu udziału w obozach rehabilitacyjnych (miejsca parkingowe, Podjazdy, itp.)
11. Pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny - dofinansowanie jego zakupu.
12. Zapobieganie osamotnieniu i izolacji poprzez umożliwienie udziału w życiu kulturalno – społecznym.
13. Przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.
14. Realizowanie programów w oparciu o środki Unii Europejskiej.

15. Stała wnikliwa diagnoza problemów społecznych osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Zwiększanie wiedzy społeczeństwa na temat osób niepełnosprawnych poprzez:

1. Organizowanie prelekcji w szkołach, wybranych zakładach pracy, w różnych grupach społecznych.
2. Nauczanie integracyjne.
3. Organizowanie przez szkoły, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury - wystaw prac osób niepełnosprawnych w miejscach ogólnie dostępnych.
4. Prowadzenie dobrze przemyślanej promocji zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem odrębności osób niepełnosprawnych (edukacja, spotkania integracyjne).
5. Wspieranie emocjonalne, psychologiczne i społeczne.
6. Zachęcanie rodzin do angażowania się w prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych w roli instruktorów lub doradców.
7. Rozwinięcie edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (począwszy od przedszkola) – w grupie rówieśniczej, integracyjnej. W przypadku, gdy niezbędna jest szkoła specjalna należy zagwarantować kontakt z grupą rówieśników z innych szkół. W sposób szczególny należy potraktować dzieci i młodzież pochodzącą z obszarów wiejskich.
8. Umożliwienie prawa do swobodnego wyboru szkoły przez osobę niepełnosprawną.

Instytucje, które mogą zaangażować się w rozwiązanie bądź zniwelowanie problemu:

- PCPR w Starachowicach,
- Służba zdrowia,
- Kościół katolicki,
- stowarzyszeni/fundacje
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Miasta i Gminy w Wąchocku,
- Szkoły z terenu Gminy,
- Stowarzyszenia działające na rzecz niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 4: Integracja osób starszych i samotnych

Cele szczegółowe:

1. Aktywizacja osób starszych i samotnych
2. Eliminowanie i przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych i samotnych z życia społecznego

Kierunki działań:

1. Organizacja przez Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku cyklicznych imprez integracyjnych dla osób starszych i samotnych.
2. Utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW) – dającego możliwość wykorzystania potencjału, wiedzy, doświadczenia dla rozwoju gospodarczego i społecznego Miasta i Gminy Wąchock. Działania UTW wykraczają także poza sferę edukacji co pozwala np. na aktywizację fizyczną osób starszych i samotnych.
3. Umożliwienie seniorom udziału w strukturach samorządowych – poprzez utworzenie tzw. Rady Seniorów, będącej organem doradczym burmistrza Wąchocka. Jej celem mogłoby być konsultowanie decyzji dotyczących bezpośrednio ich samych i przekonywanie do rozwiązań przyjaznej tej grupie społecznej.
4. Działalność świetlic środowiskowych i wsparcia dla zespołów śpiewaczy. Ich działalność stanowi sposób na aktywizację osób starszych.

Instytucje, które mogą zaangażować się w rozwiązanie problemu bądź jego złagodzenie:

- Urząd Miasta i Gminy Wąchock
- stowarzyszenia/fundacje
- MGOK w Wąchocku
- Służba zdrowia

Działania na rzecz zwiększenia liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych	Wartość bazowa	Wartość docelowa=suma lat 2014-2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1. Liczba zorganizowanych Wigilii dla osób samotnych	0	7	Kierownik MGOPS Wąchock	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
2. Liczba działających na terenie Gminy Klubów Seniora	0	4	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	0	1	1	1	1	0	0	4	100,00%
3. Liczba działających na terenie zespołów ludowych/spiewaczy	0	6	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	6	6	6	6	6	6	6	6	100,00%
4. Liczba świetlic, gdzie osoby starsze/samotne mogą się spotykać/mają jakąś ofertę spędzania wolnego czasu	0	3	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	3	3	3	3	3	3	3	3	100,00%
5. Zatrudnienie osoby (Koordynatora ds. osób starszych)	0	1	Burmistrz Miasta i Gminy Wąchock	0	1	0	0	0	0	0	1	100,00%
6. Liczba działających Uniwersytetów III wieku	0	1	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	0	0	1	0	0	0	0	1	100,00%

Cel strategiczny 5: Zminimalizowanie spadku liczby ludności na terenie Miasta i Gminy Wąchock

Kierunek działań:

1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy.
2. Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych w celu utworzenia na terenie Miasta i Gminy Wąchock jak największej liczby miejsc pracy.
3. Przekształcenie nieużytków rolnych w działki budowlane.
4. Budowa mieszkań socjalnych.
5. Zaproponowanie konkurencyjnych cen działek oraz rozsądnych wysokości podatków.
6. Zapewnienie bezpłatnej, zbiorowej opieki dzieciom w czasie kiedy ich rodzice pracują.
7. Przedszkola, żłobki, punkty przedszkolne.
8. Stowarzyszenie warunków dla rozwoju dzieci w formach pozaszkolnych np. nauka języka, koło zainteresowań, zajęcia ruchowe np. sekcje piłki nożnej, korty tenisowe.
9. Zapewnienie szerokiej oferty kształcenia dzieci i młodzieży.

Institucje, które mogą zaangażować się w rozwiązanie problemu bądź jego złagodzenie:

- Urząd Miasta i Gminy Wąchock
- różne sekcje pasjonatów działających w stowarzyszeniach np. wędkarsko
- PUP Starachowice
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku
- Wolontariusze

Cel strategiczny 6: Wielopłaszczyznowe wspieranie ludzi młodych do 25 roku życia

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie szerokiej oferty kształcenia i rozwoju ludzi młodych do 25 r. życia.
2. Zagospodarowanie czasu wolnego osobom poniżej 25 roku życia.

Kierunek działań:

1. Przeprowadzenie badań potrzeb rynku lokalnego przez Powiatowy Urząd Pracy w Starachowicach (na jakich fachowców /specjalizacje jest popyt i będzie popyt w przyszłości) i na tej podstawie należy dostosować/zmieniać ofertę kształcenia.
2. Organizacja zajęć sportowych, kulturalnych, edukacyjnych i artystycznych.
3. Stypendia dla najbardziej zdolnych uczniów, a także socjalne dla tych w trudnej sytuacji materialnej.
4. Organizacja zajęć dodatkowych, wyrównawczych dla uczniów mniej zdolnych.
5. Doposażenie świetlic socjoterapeutycznych.
6. Organizacja imprez integracyjnych.

Instytucje, które mogą zaangażować się w rozwiązanie problemu bądź jego złagodzenie:

- Urząd Miasta i Gminy Wąchock
- Powiatowy Urząd Pracy w Starachowicach
- Placówki oświatowe, edukacyjne
- MGOPS w Wąchocku
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wąchocku
- Wolontariusze
- PUP Starachowice

Działania na rzecz zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	Wartość bazowa	Wartość docelowa=suma lat 2014-2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1. Łączna liczba godzin pracy świetlic środowiskowych	0	30912	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	4416	4416	4416	4416	4416	4416	4416	30912	100,00%
2. Liczba godzin zajęć pozalekcyjne w szkołach na terenie Miasta i Gminy Wąchock	0	4200	Dyrektorzy szkół	600	600	600	600	600	600	600	4200	100,00%
3. Liczba zespołów tanecznych	0	7	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
4. Liczba zespołów muzycznych/wokalnych dla młodzieży działających na terenie Miasta i Gminy Wąchock	0	14	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	2	2	2	2	2	2	2	14	100,00%
5. Liczba meczy zorganizowanych w ramach amatorskiej ligi szóstek dla młodzieży	0	210	Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wąchocku	30	30	30	30	30	30	30	210	100,00%

8. Finansowanie działań

Zadania do realizacji zapisane w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Wąchock na lata 2014-2020” mogą być wsparte z następujących programów:

1. **„Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego” – w latach 2014-2020 to w ramach tego programu będą finansowane działania „społeczne” („Kapitał Ludzki”)**
2. **„Świętokrzyski Program Odnowy Wsi”**
3. **„Fundacja Wspomagania Wsi”**
4. **„Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności”**
5. **tzw. Fundusz „korkowy”**

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”

Najważniejsze zadania realizowane w ramach tego działania związane są z tworzeniem dogodnych warunków dla rozwoju miejscowości, aktywizacją ludności wiejskiej, projektami związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej danej miejscowości.

Świętokrzyski Program Odnowy Wsi

Podstawowym założeniem Świętokrzyskiego Programu Odnowy Wsi jest sprzyjanie wszelkim miejscowym inicjatywom społecznym służącym rozwojowi środowisk lokalnych, mający swe odzwierciedlenie w VI celu Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku „Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”.

Jednym z podstawowych zadań programu są działania zmierzające do kultywowania w społecznościach lokalnych tradycji, historii i odrębności kulturowej w poszczególnych obszarach naszego regionu.

Program jest skierowany do organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej, kulturowej, rolniczej, rekreacyjnej, turystycznej, sportowej, ochrony środowiska,

o statusie fundacji lub stowarzyszenia posiadających osobowość prawną oraz prowadzących działalność non profit.

Dofinansowanie są przeznaczane na pokrycie części wydatków poniesionych na realizację projektu (dotacja celowa).

Udział środków własnych beneficjenta w realizowanym projekcie wynosić musi minimum 20% kosztów kwalifikowanych.

Fundacja Wspomagania Wsi

Celem Fundacji jest wspomaganie inicjatyw gospodarczych i społecznych mieszkańców wsi i małych miast oraz inicjatyw związanych z poprawą stanu infrastruktury obszarów wiejskich, poprawa warunków życia i gospodarowania na wsi, rozwój społeczny i kulturalny wsi, rozwój oświaty wśród ludności wsi, ochrona środowiska naturalnego, wspieranie rozwoju niekonwencjonalnych źródeł energii, organizowanie opieki społecznej na wsi. Pomoc dla mieszkańców obszarów wiejskich. Fundacja realizuje swoje cele poprzez: udzielanie ze środków pieniężnych Fundacji kredytów przez banki, z którymi Fundacja ma podpisane umowy o współpracy, na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie działalności objętej celami statutowymi, udzielanie dotacji lub zwrotnej pomocy finansowej na warunkach preferencyjnych na realizację przedsięwzięć, prowadzenie doradztwa techniczno-ekonomicznego, prowadzenie szkoleń, popularyzowanie wiedzy teoretycznej i praktycznej, organizowanie zaopatrzenia technicznego wspomaganym przedsięwzięć.

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (PAFW)

Fundacja działa na rzecz umacniania społeczeństwa obywatelskiego, demokracji i gospodarki rynkowej w Polsce, w tym wyrównywania szans rozwoju indywidualnego i społecznego, a jednocześnie wspiera procesy transformacji w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. PAFW urzeczywistnia swoje cele poprzez realizację programów w następujących obszarach tematycznych: Inicjatywy w zakresie edukacji, Rozwój społeczności lokalnych, Obywatel w demokratycznym państwie prawa i Dzielenie się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji. W działaniach na terenie Polski Fundacja koncentruje się obecnie na inicjatywach edukacyjnych, służących przede wszystkim wyrównywaniu szans, a także na wyzwalaniu i umacnianiu energii obywatelskiej w miejscach wymagających szczególnego wsparcia. Wsparcie ze strony Fundacji można uzyskać tylko

w ramach jej programów. Zainteresowani uzyskaniem finansowego wsparcia ze strony PAFW ubiegają się o dotacje składając wniosek bezpośrednio u realizatora określonego programu. Decyzję w sprawie przyznania dotacji podejmuje komisja ekspertów powoływana przez **Fundację**.

Fundusz tzw. „korkowy”

Fundusz stanowią środki pochodzące z opłat pobieranych przez gminy za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określone w art. 18(2) ustawy z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Przepis ten wyraźnie wskazuje, że uzyskiwane przez gminy pieniądze mogą być wykorzystane tylko na programy związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz gminnych programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Przepisy zawarte w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi mają służyć głównemu celowi ustawy wyrażonemu w art. 1, który stanowi, że organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego są obowiązane do:

- podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych, zmiany struktury ich spożywania,
- inicjowania i wspierania przedsięwzięć, mających na celu: zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy,
- popierania tworzenia i rozwoju organizacji społecznych, których celem jest: krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu, udzielanie pomocy ich rodzinom,
- a także zapewnianie warunków sprzyjających działaniom tych organizacji.

~~Ustawodawca przewidział w art. 2 szereg działań, które służyć będą realizacji tych celów:~~

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;

- ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju;
- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Tabela 30: Podział środków na „Kapitał ludzki” w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Oś priorytetowa	Wsparcie UE	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające poszczególnym celom szczegółowym	Typy beneficjentów	Grupy docelowe	Rodzaje działań
8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo	13,63 mln €	8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8.10. aktywne i zdrowe starzenie się	Cel szczegółowy: Wspieranie wydłużenia aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych	- Przedsiębiorcy i ich Pracownicy, w tym w szczególności pracownicy pracujący w warunkach szkodliwych dla zdrowia, - osoby powyżej 50 roku życia, - osoby nieaktywne zawodowo	1. podnoszenie aktywności zawodowej osób powyżej 50 roku życia 2. przeciwdziałanie przedwczesnemu opuszczeniu rynku pracy przez osoby w wieku produkcyjnym, szczególnie ze względów zdrowotnych
	29,99 mln €	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10.1. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.	Cel szczegółowy: Poprawa dostępu do wysokiej jakości edukacji, w tym edukacji prowadzącej zajęcia z wykorzystaniem TIK	Liczba przedszkoli, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, Policja	- dzieci w wieku przedszkolnym, w tym dzieci z niepełnosprawnościami określone w ustawie o systemie oświaty, uczniowie i wychowankowie szkół/placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz specjalne, w tym z niepełnosprawnościami (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych), - nauczyciele kształcenia ogólnego oraz specjalnego, - pracodawcy - partnerzy społeczno - gospodarczy	1. zmniejszenia dysproporcji w upowszechnianiu edukacji przedszkolnej pomiędzy miastem a wsią oraz wyrównywanie edukacyjnych szans specjalnymi potrzebami edukacyjnym 2. przeciwdziałania rozwarstwieniu społecznemu i segregacji w edukacji prowadzonej w szkołach i placówkach kształcenia podstawowego (w tym ponadpodstawowego (w tym szkół/placówek specjalnych), ze szczególnym uwzględnieniem uwzględnienia dysproporcji pomiędzy obszarami miast i wsi 3. rozwój nowoczesnego nauczania na wszystkich poziomach edukacji kształcenia podstawowego

ponadpodstawowego poprzez upowszechnianie metod pracy z praktycznym wykorzystaniem narzędzi TIK (połączone ze wzmocnieniem kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie praktycznego ich wykorzystania). 4. rozwój wysokiej jakości szkolnictwa ponadpodstawowego 5. kontynuacja wdrażania założeń rządowego programu „Cyfrowa szkoła” w obszarach e - nauczyciele - szkoła						5,45 mln €
1. upowszechnianie uczenia się w różnych sytuacjach i przez całe życie	- osoby dorosłe podnoszące kompetencje we własnym zakresie (w tym osoby z niepełnosprawnościami)	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu	Cel szczegółowy: Upowszechnianie i uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu	10.2 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	19,08 mln €
1. dostosowywanie kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy 2. zwiększanie kompetencji uczniów i słuchaczy szkół zawodowych, 3. doskonalenie umiejętności nauczycieli zawodu we współpracy z uczelniami i z pracodawcami/	- uczniowie szkół/placówek kształcenia zawodowego, - nauczyciele kształcenia zawodowego, - szkoły/placówki prowadzące kształcenie zawodowe oraz ustawiczne, - pracodawcy/przesiębiorcy/uczelnie, - partnerzy społeczno	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C) Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie,	Cel szczegółowy: Poprawa jakości i upowszechnienie kształcenia zawodowego	10.3 BIs lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości,	19,08 mln €

					uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki		- gospodarz	przedsiębiorcami, jako część projektów wspierających edukację kształcenia zawodowego. 4. tworzenie centrów kształcenia zawodowego i wsparcie usług przez nie realizowanych
		w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	9.4. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywne uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Cel Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, Policja	Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Otoczenie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w zakresie niezbędnym do wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach programu.	1. kompleksowa i zindywidualizowana aktywizacja społeczno-zawodowa, wykorzystująca w zależności od potrzeb elementy edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej i zawodowej, obejmująca 2. monitoring problemów służących diagnozie przyczyn, skali oraz przestrzennego zróżnicowania występujących problemów społecznych w regionie, monitorowanie działalności instytucji sprzyjających aktywnej integracji
9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem	27,26 mln €							
		9.7. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i dyskryminacją	Cel szeregówowy: Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych	Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (C)	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, Policja	Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, - rodziny oraz ich dzieci, w tym z problemami opiekuńczymi, wychowawczymi, - dzieci w zakresie wczesnego wykrywania wad wrodzonych i szpecień ochronnych, - pensjonariusze placówek opiekuńczych, - osoby funkcjonujące w ramach rodzinnej i	1. usługi o charakterze profilaktycznym (świetlic i klubów w tym sportowych, ognisk wychowawczych, placówek wsparcia dziennego, doradztwa rodzinnego i psychologicznego np. ośrodki wsparcia rodziny, służące pomocą rodzinie i przeciwdziałające możliwym patologiom, zaangażowania w wolontariat), 2. usługi o charakterze opiekuńczym w formie instytucjonalnej i
	51,80 mln €							

	9,54 mln €					9.8. wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia.	Cel szczegółowy: Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym np. LGD	instytucjonalnej pieczy zastępczej, -osoby zależne, osoby sprawujące opiekę nad osobą zależną lub po zakończonym okresie sprawowania opieki - podmioty ekonomii społecznej, - osoby i podmioty planujące rozpoczęć działalność gospodarczą w obszarze ekonomii społecznej (w tym JST, organizacje pozarządowe), - podmioty wspierające sektor ekonomii społecznej	pozainstytucjonalne
10. Otwarty rynek pracy	68,16 mln €	8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8.5. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępu do zatrudnienia i wspieranie aktywności zawodowej	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym np. LGD	- osoby pozostające bez zatrudnienia w tym zarejestrowane w powiatowym/miejskim urzędzie pracy jako bezrobotne, - osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w szczególności: długotrwale bezrobotne, z niepełnosprawnościami w wieku 25 – 30 lat, powyżej 50 roku życia, - osoby odchodzące z rolnictwa, - osoby pracujące, - pracodawcy w zakresie działań EURES	1. pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy poprzez pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe, w tym Indywidualne Plany Działania, 2. podnoszenie kwalifikacji zawodowych i ich dopasowanie do potrzeb rynku pracy (m.in. szkolenia zawodowe, specjalistyczne kursy, studia podyplomowe i uzupełniające) 3. pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego (m.in. stáže, praktyki, subsydiowanie zatrudnienia, wsparcie adaptacyjne w miejscu pracy, doposażenie i wyposażenie stanowiska pracy, wolontariat zatrudnienie	

64,48 mln €		8.7. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw,	Cel szczegółowy: Wspieranie	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy)	- osoby pracujące oraz pozostające bez zatrudnienia, - studenci i pracownicy	1. wsparcie doradczo - szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie	wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami), 4. zapobieganie dezaktualizacji kwalifikacji zawodowych rodziców/opiekunów (ze szczególnym uwzględnieniem kobiet) w okresie pełnienia opieki nad osobą zależną, m.in. poprzez szkolenia i kursy, 5. wspieranie aktywności rodziców/opiekunów (ze szczególnym uwzględnieniem kobiet), którzy chcą powrócić na rynek pracy po okresie sprawowania opieki nad osobą zależną, 6. wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do zatrudnienia (w tym np. poprzez szkolenia i doradztwo), 7. zwiększanie mobilności przemieszczalnej (regionalnej) pracowników oraz osób poszukujących pracy (np. jednorazowy dodatek relokacyjny), wyłączenie w obrębie województwa świętokrzyskiego. 8. upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia (telepraca, praca rotacyjna, praca w niepełnym wymiarze czasu), zatrudnienie wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami 9. działania dotyczących EURES związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców

	40,90 mln €		w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	samozatrudnieni a i przedsiębiorczości	miesiące po uzyskaniu wsparcia finansowego Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym np. LGD	naukowi/naukowo-dydaktyczni uczelni zamierzający rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej w formie przedsiębiorczości akademickiej, - osoby odchodzące z rolnictwa	działalności gospodarczej, w tym w formie przedsiębiorczości akademickiej, 2. bezwrotne wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcie pomostowe 3. zwrotne wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej (np. w formie mikropozyczek)
	40,90 mln €	8.9. Przystosowanie pracowników i przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian		Cel szczegółowy: Wzmacnianie adaptacyjności przedsiębiorstw i ich pracowników	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)	- Przedsiębiorstwa oraz ich pracownicy, w tym pracownicy przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem z pracy, - Przedsiębiorstwa i pracownicy przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne, - Osoby, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy, - Pracownicy naukowci jednostek naukowych, - Pracownicy naukowci, naukowo-dydaktyczni, dydaktyczni uczelni, - Doktoranci.	

9. Komunikacja społeczna i promocja

Informacja na temat realizacji Strategii będzie przekazywana mieszkańcom w sposób ciągły:

- na zebraniach wiejskich,
- na sesjach Rady Miejskiej w Wąchocku,
- w Biuletynie Informacji Publicznej,
- w serwisie informacyjnym Miasta i Gminy Wąchock,
- na tablicach ogłoszeniowych.

Realizacja Strategii musi opierać się na właściwym odbieraniu informacji zwrotnej, tak aby móc dobrze ją modyfikować. Celem działań informacyjnych będzie:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych UE dla wszystkich grup docelowych,
- zapewnienie bieżącego informowania o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy,
- zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Strategii w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych, poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Strategii.

Realizacji polityki informacyjnej służyć mają następujące instrumenty:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych,
- wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie realizacji inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej, a także informacje o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów,
- współpraca z mediami.

10. Monitoring Strategii.

Monitoring umożliwia bieżącą ocenę realizacji zadań oraz celów, prognozowanie ewentualnych zmian w realizacji, dokonywanie bieżących korekt i poprawek, podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych, informowanie społeczności o uzyskanych wynikach. W tym obszarze kluczowe znaczenie w monitorowaniu Strategii będzie miała Rada Miejska. Jej główną rolą będzie monitoring przebiegu realizacji zadań zawartych w Strategii oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadań.

11. Spis zdjęć

Zdjęcie 1: spotkanie Zespołu ds. opracowania GSRP w Wąchocku – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	8
Zdjęcie 2: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	8
Zdjęcie 3: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	9
Zdjęcie 4: Spotkanie 3 dot. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Wąchocku – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	10
Zdjęcie 5: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE spółka z o.o.	11
Zdjęcie 6: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE spółka z o.o.	11
Zdjęcie 7: Praca w grupach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE spółka z o.o.	12

12. Spis tabel

Tabela 1: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy w latach 2011- 2013 r.	26
Tabela 2: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy – stan na 31.12.2013r.	26
Tabela 3: Urodzenia i zgony w latach 2011-2013.	26
Tabela 4: Liczba zgonów w poszczególnych grupach wiekowych w latach 2011-2013.....	27
Tabela 5: Liczba urodzeń dzieci wg płci w latach 2011-2013.....	27
Tabela 6: Liczba zawartych małżeństw w Gminie Wąchock w latach 2011- 2013 r.	28
Tabela 7: Lista podmiotów gospodarczych na terenie Miasta i Gminy Wąchock w latach 2011-2013	28
Tabela 8: Liczba uczniów, klas i nauczycieli w szkołach na terenie Miasta i Gminy Wąchock	32
Tabela 9: Liczba dzieci wg grup wiekowych uczęszczających do przedszkoli na terenie Miasta i Gminy Wąchocku w latach 2011-2014.....	33
Tabela 10: Dodatkowe zajęcia organizowane w przedszkolach w 2013 roku.....	33
Tabela 11: Liczba uczniów, którzy otrzymali pomoc materialną o charakterze socjalnym w latach 2011-2014.....	34
Tabela 12: Nauczanie indywidualne i rewalidacyjnej w szkołach w roku 2013	45
Tabela 13: Plan organizacji imprez na 2014 r.	35
Tabela 14: Koła zainteresowań i zespoły działające w Domu Kultury w Wąchocku.	37
Tabela 15: Przestępczość stwierdzona w latach 2011-2013.	39
Tabela 16: Świadczenia przyznane przez MGOPS w latach 2011-2013.....	47
Tabela 17: Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2011 - 2013r.....	42
Tabela 18: Formy udzielanej pomoc w 2013 roku	43
Tabela 19: Usługi opiekuńcze.....	44
Tabela 20: Wykaz stowarzyszeń działających na terenie gminy Wąchock.....	48
Tabela 21: Bezrobocie na terenie Miasta i Gminy Wąchock na koniec 2011, 2012 i 2013 roku	53
Tabela 22: Analiza SWOT.....	63
Tabela 23: Ustalenie hierarchizacji problemów i celów strategicznych.....	68
Tabela 24: Podział środków na „Kapitał ludzki” w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.....	91

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr inż. Robert Janus